

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Фізико-технічний інститут
Факультет будівництва, архітектури та дизайну
(повне найменування інституту, факультету)

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

бакалавр
(ступінь вищої освіти)

на тему Аналіз інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання

Виконав: студентка IV курсу, групи БАДз-418сп

Спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)
Економіка підприємства

Братішко Я.Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник

Бугрім О.Ю.
(прізвище та ініціали)

Рецензент

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
 (повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут, факультет _____
 Кафедра _____
 Ступінь вищої освіти _____
 Спеціальність _____
 (код і найменування)
 Освітня програма (спеціалізація) _____
 (назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« _____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
 1. Тема проєкту (роботи) _____

керівник проєкту (роботи) _____,
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від « _____ » _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проєкту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення	Повна назва
АТ	публічне акціонерне товариство
ВП	відокремлений підрозділ
коєф.	коефіцієнт
млн грн	мільйон гривень
р.	рік
рр.	роки
СНД	Співдружність Незалежних Держав
тис. грн	тисяч гривень

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Теоретичні основи формування інвестиційної привабливості підприємства.....	8
1.2 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	13
1.3 Джерела інформації формування інвестиційної привабливості підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МАШИНОБУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА АТ «МОТОР СІЧ».....	27
2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «МОТОР СІЧ».....	27
2.2 Аналіз основних показників інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ».....	32
2.3 Сучасний стан інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ».....	54
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	65
3.1 Шляхи покращення інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ».....	65
3.2 Вектори державної підтримки АТ «МОТОР СІЧ» як суб'єкта літакобудування.....	69
3.3 Ефективність запропонованих заходів.....	74
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. У сучасних умовах господарювання аналіз інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання має важливу роль у прийнятті управлінських рішень. Для внутрішніх користувачів аналіз є основою у формуванні подальшої стратегії розвитку діяльності підприємства, а для зовнішніх користувачів – є підставою для прийняття інвестиційного рішення потенціальним інвестором щодо доцільності спрямування власних коштів у якості інвестицій окремого суб'єкта господарювання.

Оцінка інвестиційної привабливості здійснена внутрішніми користувачами є більш достовірними, оскільки передбачає розрахунки на показниках бухгалтерської та управлінської звітності підприємства. Здійснення такої оцінки зовнішніми користувачами значно ускладнюється, оскільки обмежується інформацією виключно показниками фінансової звітності, яка оприлюднена.

Питання щодо методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємства в усі періоди розвитку економіки являлось досить актуальним, тому ним займалося багато вчених-економістів: Абрамов С.І., Глазунов В.Н., Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г., Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П., Білик М.С., Бойчук Р.М., Ястремська О.М., Майорова Т.В., Мойсеєнко І.П., Федоренко В.Г., Кулініч Т.В. Але єдина точка зору все ж відсутня, особливо для оцінки інвестиційної привабливості підприємства зовнішніми користувачами.

В конкурентних умовах господарювання більшість підприємств потребують залучення додаткових коштів для забезпечення розвитку підприємства, а інвестор при визначенні потенційного об'єкта інвестування зосереджує увагу на інвестиційній привабливості підприємства. Тому актуальним залишається питання аналізу інвестиційної діяльності зовнішніми користувачами на основі показників фінансової звітності та іншої інформації, яка наявна у публічному доступі.

Метою дослідження є дослідження теоретико-методичних основ формування інвестиційної привабливості підприємства, а саме: розуміння сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства», дослідження та узагальнення методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості, їх оптимізація для використання у практиці.

Завдання, які поставлені для досягнення мети дослідження:

- дослідження теоретичного розуміння та формування поняття «інвестиційна привабливість підприємства»;
- проведення порівняльної характеристики методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансового стану підприємства (методу рейтингової оцінки та інтегральної оцінки), виявлення переваг та недоліків таких методів;
- дослідження та узагальнення існуючих наукових підходів щодо методу оцінювання інвестиційної привабливості підприємства у розрізі традиційних і комплексних підходів та авторів, що їх представляють;
- визначення груп, на яких ґрунтуються методики оцінки інвестиційної привабливості по відношенню до джерела вихідної інформації;
- оптимізація методики оцінки інвестиційної привабливості, орієнтованої для зовнішніх користувачів, шляхом поєднання окремих підходів до методів оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- дослідження та систематизація джерел інформації формування інвестиційної привабливості підприємства для зовнішніх користувачів;
- узагальнення основних показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансової звітності та характеристики цих показників.

Об'єкт дослідження: публічне акціонерне підприємство «МОТОР СІЧ».

Предметом дослідження є проведення оцінки сучасного стану інвестиційної привабливості підприємства, як зовнішнім користувачем, на основі аналізу показників консолідованої фінансової звітності АТ «МОТОР СІЧ» за 2018-2020 роки та іншої інформації наявної у публічному доступі, а також визначення напрямків покращення його інвестиційної привабливості.

Методи дослідження: розрахунково-аналітичний, логічний, описовий, математичного моделювання.

Практична значущість дослідження: оптимізація методики оцінки інвестиційної привабливості на прикладі аналізу показників консолідованої фінансової звітності АТ «МОТОР СІЧ», здійснена шляхом поєднання окремих підходів до методів оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Такий аналіз надасть можливість зовнішнім користувачам всебічно розкрити та оцінити інвестиційну привабливість підприємства, обмежуючись лише публічною інформацією, а потенційний інвестор зможе прийняти інвестиційне рішення щодо вибору об'єкту інвестування.

В ході практичного застосування методики оцінки інвестиційної привабливості на прикладі АТ «МОТОР СІЧ» у дипломному проєкті (роботі): висвітлено загальну характеристику АТ «МОТОР СІЧ» (організаційну структуру, ринки збуту, конкурентне середовище, обсяги реалізації продукції, чисельність та структуру персоналу за 2018-2020 роки тощо), вивчено показники консолідованої фінансової звітності АТ «МОТОР СІЧ» за 2018-2020 роки, досліджено та проаналізовано основні показники інвестиційної привабливості (горизонтальний аналіз балансу та фінансових результатів, показники ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності), що надало уявлення про сучасний стан інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ», визначено напрями покращення інвестиційної привабливості підприємства та здійснено оцінку ефективності таких заходів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Теоретичні основи формування інвестиційної привабливості підприємства

Успішний розвиток підприємства, вдосконалення виробництва та підвищення показників його діяльності безпосередньо пов'язані з фінансовими ресурсами. У сучасних умовах господарювання одним із найпоширеніших та найефективніших джерел розвитку та розширення підприємств є залучення інвестицій. Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з оцінкою інвестиційної привабливості об'єктів інвестування [1, с. 898].

В економічній літературі на сьогодні відсутнє єдине визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства», її взаємозв'язків з розвитком підприємства [2, с. 87].

На законодавчому рівні визначено основні терміни Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затвердженої наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 № 22, [3]:

- інвестиції – всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект;

- інвестори – суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування;

- інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки [3].

На сьогодні вчені-економісти та економісти-практики не дають однозначного визначення сутності поняття «інвестиційної привабливості» (табл. 1.1), але ці трактування мають певні спільні риси. Усі автори вважають, що інвестиційна привабливість характеризує об'єкт інвестування в цілому: узагальнююча характеристика, інтегральний показник, складне економічне поняття, яке має системний характер, сукупність виробничо-фінансових кількісних і якісних умов та критеріїв [4].

Таблиця 1.1 – Розуміння сутності інвестиційної привабливості [4; 5]

Автори	Трактування поняття «інвестиційна привабливість»
Т.І. Костюк	Інвестиційна привабливість – це складне економічне поняття, яке має системний характер, що виявляється в комплексі правил та умов вкладання інвестиційних ресурсів у той чи інший об'єкт у визначений час.
Г.П. Лайко	Інвестиційна привабливість – сукупність виробничо-фінансових кількісних і якісних умов та критеріїв, які характеризують їхні потенційні можливості та економічні переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування.
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк	Інвестиційна привабливість – узагальнена характеристика переваг і недоліків інвестування окремих об'єктів чи напрямів із погляду інвестора.
П.Т. Саблук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська	Інвестиційна привабливість визначається інтегральною сукупністю критеріїв дієвості умов інвестування, які забезпечують особистий інтерес інвесторів до вкладення капіталу з метою його примноження або отримання соціального ефекту.
О.А. Сталінська	Інвестиційна привабливість – це інтегральний показник, об'єднуючий комплекс формалізованих і неформалізованих критеріїв, що характеризує доцільність вкладення капіталу в досліджуваний потенційний об'єкт інвестування.
Гайдуцький А.П	інвестиційна привабливість підприємства – сукупність характеристик, що дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки той або інший об'єкт інвестицій привабливіше інших для вкладення наявних коштів.
Нападовська І.В.	інвестиційна привабливість - це системна сукупність потенційних можливостей укладання коштів з метою отримання економічних вигід у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінювана інвестором.
Коюди В.О, Лепейко Т.І, Коюди О.П.	інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів.
Чорна Л.О.	інвестиційна привабливість підприємства – сукупність економіко-психологічних характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства, які відповідають вимогам інвестора та забезпечують досягнення ефекту від вкладень при відповідному рівні ризику.

Також інвестиційну привабливість можна розглядати як сукупність факторів, аналіз яких вказує на можливість вкладання коштів в той чи інший об'єкт та отримання певного ефекту [6].

Також конкурентоспроможність суб'єкта господарювання забезпечується інвестиційною привабливістю, та навпаки, інвестиційно привабливий суб'єкт господарювання завжди буде конкурентоспроможним, оскільки буде мати змогу поповнювати свої фінансові ресурси, за необхідності, за рахунок вкладень інвесторів в його діяльність [6].

Отже формування інвестиційної привабливості підприємства необхідно для залучення інвестицій, які в свою чергу, є джерелом для забезпечення ефективної діяльності підприємства, його стабільного стану, забезпечення конкурентоспроможності продукції та підвищення її якості, розширення підприємства, відновлення основних виробничих фондів, вдосконалення виробництва тощо [6; 1, с. 898].

При цьому, щоб підприємство було інвестиційно привабливим, воно повинно мати стабільне зростання показників фінансово-господарської діяльності, високий рівень управління та потенціал до розвитку і розширення підприємства. Більшість вітчизняних виробничих підприємств не відповідають даним вимогам формування інвестиційної привабливості, оскільки мають постійно нестачу власних фінансових ресурсів та застарілі виробничі потужності, що значно погіршує інвестиційну привабливість підприємства для інвесторів [6].

Це означає, що питання залучення інвестицій є надзвичайно важливим, тому формування інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств є актуальним [6].

Інвестиційну привабливість підприємства можна охарактеризувати як доцільність вкладення в підприємство вільних грошових коштів інвесторами.

При цьому основним етапом формування інвестиційної привабливості підприємства є визначення факторів впливу на неї та їх класифікація, що сприяє кращому розумінню сутності інвестиційної привабливості [6].

На сьогодні існує багато класифікацій даних факторів та думок вчених-науковців щодо факторів, які мають вплив на інвестиційну привабливість. Найбільш поширена класифікація факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства наведена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства [1; 6]

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
1. Галузева приналежність	1. Виробнича програма
2. Географічне розташування	2. Маркетингова діяльність
3. Наявність та доступність природних ресурсів	3. Управлінський облік та контроль
4. Екологічна ситуація	4. Корпоративне управління
5. Культура та освіта населення	5. Кадровий потенціал
6. Економічна стабільність	6. Юридична діяльність
7. Соціально-політична стабільність	7. Виробничі технології
8. Нормативно-правова база	8. Стратегія розвитку
9. Інформаційне поле	9. Конкурентоспроможність
10. Пільги для інвесторів	10. Унікальність об'єкту
11. Розвинута інфраструктура	11. Тривалість інвестиційної програми
12. Економічна свобода підприємств	12. Рейтинг підприємства в галузі
13. Положення на Світовому ринку	13. Платіжна дисципліна
14. Контрольні державні органи в сфері інвестування	14. Стан майна та фінансових ресурсів
15. Темп інфляції	15. Витрати
16. Можливість експорту	16. Структура капіталу
17. Рівень доходів населення	
18. Конкуренція в галузі	

Як видно з табл. 1.2, фактори, що впливають на формування та рівень інвестиційної привабливості підприємства згруповано в дві групи:

1) зовнішні фактори (фактори опосередкованого впливу). Ці фактори не піддаються впливу окремого підприємства, оскільки на них можна впливати тільки на державному рівні. Тобто даний ряд факторів, не залежать від підприємства, але можуть значно вплинути на його інвестиційний рейтинг шляхом створення додаткових перешкод або ж, навпаки, сприятливих умов для підвищення інвестиційної привабливості.

2) внутрішні фактори (фактори безпосереднього впливу підприємства). Це фактори, на які підприємство може впливати та змінювати їх показники,

характеристики тощо, зокрема, власний кадровий потенціал, фінансове становище, управлінський облік, платіжну дисципліну тощо [6].

Для підприємства важливішими є внутрішні фактори, завдяки яким підприємство здатне самостійно впливати на свою інвестиційну привабливість. При цьому основними факторами є: стан майна та фінансових ресурсів, кадровий потенціал, тривалість інвестиційної програми, розмір витрат [6].

Інвестор при виборі об'єкта інвестування найбільше звертає увагу на: стан майна та фінансових ресурсів, розмір витрат підприємства (ступінь зношеності основних фондів, їх спроможність виготовляти продукцію на високому рівні), ліквідність, платоспроможність, показники фінансової стійкості, ділової активності, стан необоротних та оборотних активів [6].

Залучення інвестицій безпосередньо пов'язане з оцінкою інвестиційної привабливості об'єктів інвестування [1, с. 898]. Тому визначивши фактори, що впливають на формування інвестиційної привабливості, можна зробити висновок про слабкі та сильні сторони підприємства, та в подальшому провести більш об'єктивне та повне оцінювання інвестиційної привабливості підприємства [6].

Інвестиційна привабливість підприємства характеризується сукупністю показників його фінансового стану, на основі аналізу яких потенційний інвестор може прийняти управлінське рішення щодо доцільності вкладення вільних засобів у розвиток цього підприємства без значного ризику їх втрати або неотримання очікуваного доходу на інвестований капітал [7].

Інвестиційна привабливість окремих підприємств як потенційних об'єктів інвестування оцінюється інвестором при визначенні доцільності вкладання інвестицій у технічне переозброєння, реконструкцію або розширення діючих підприємств, виборі для придбання альтернативних об'єктів приватизації, купівлі акцій того або іншого підприємства [7].

Приймаючи рішення про вкладання капіталу у інвестиційний об'єкт, інвестор розглядає інвестиційну привабливість комплексно, враховуючи при цьому забезпечення високої привабливості на всіх етапах інвестиційних рішень,

від вибору країни, галузі до визначення конкретного інвестиційного проекту [2, с. 88].

Інвестиційно привабливе підприємство спонукає інвесторів прийняти рішення стосовно довгострокових вкладень у капітал для подальшого розвитку підприємства та отримання відповідного очікуваного прибутку [1].

Інвестори, якікладаючи свої гроші та інше майно в підприємства, повинні бути впевнені у правильному виборі ділового партнера та збереженні й ефективному використанні вкладених інвестиційних ресурсів [1].

Таким чином, інвестиційна привабливість підприємства – це відносне поняття, що відображає думку окремих інвесторів відносно співвідношення рівня ризику, рівня прибутковості і вартості фінансових ресурсів об'єкту інвестування [2, с. 87].

1.2 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Оцінка інвестиційної привабливості – це процес, у ході якого потенційний інвестор може прийняти остаточне рішення про доцільність укладення коштів у дане підприємство, враховуючи надійність цього об'єкта інвестування та можливість отримання максимального прибутку. Від того, наскільки підприємство цікаве потенційним інвесторам, залежить стабільність його функціонування, можливості розширення, виходу на нові ринки і зміцнення вже наявних позицій [1, с. 898-899].

Також інвестиційну привабливість слід визначати як комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись в залежності від: цілей інвесторів; виробничо-технічних особливостей підприємства-об'єкта інвестування; економічного розвитку підприємства у минулому, на теперішній час та очікуваного у майбутньому [2, с. 87].

У сучасній практиці господарювання застосовується багатоаспектний підхід до аналізу й оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Загальний

фінансовий стан досліджуваного підприємства у визначенні його інвестиційної привабливості, як правило, має відображатися цілою низкою показників [7].

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства здійснюються безпосередньо за методиками розроблених міністерствами, Національним Банком України та комерційними банками тощо [2, с. 88].

На даний момент широкого використовуються дві методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства з використанням розрахункових показників, такі як метод рейтингової оцінки підприємства та інтегральна оцінка інвестиційної привабливості [2, с. 88-89; 3; 8, с. 191; 9, с. 120]:

1) Метод рейтингової оцінки підприємства ґрунтується на даних фінансової звітності суб'єкта господарювання. Такий метод передбачає оцінку фінансового стану підприємства через розрахунки низки показників: ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості та ділової активності. Результати розрахунків даних показників по підприємствах порівнюються між собою та інвестор вибирає найоптимальніше з його точки зору підприємство для інвестування в його свого капіталу. Перевагами даного методу є його проста та зрозумілість до використання, застосування без залучення додаткових експертів та доступність публічної інформації. Недоліком використання даного методу є припущення щодо наявності викривлень та недостовірності оприлюдненої інформації у формах фінансової звітності, тобто є можливість отримання даних, які не відповідають реальному стану фінансово-господарської діяльності підприємства, що в свою чергу, спотворює аналітичні дослідження щодо показників його фінансового стану [2, с. 88-89; 8, с. 191; 9, с. 120].

2) Другим методом оцінки інвестиційної привабливості є інтегральна оцінка інвестиційної привабливості. Даний метод, на законодавчому рівні проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства, визначено Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затвердженої наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 № 22 [3].

Методика базується на визначенні інтегральної оцінки інвестиційної привабливості, що є показником, у якому відтворюються значення інших показників, скоригованих відповідно до їх вагомості та інших чинників. При цьому проводиться розрахунок групи показників за етапами [3]:

- фінансова оцінка підприємств, яка передбачає розрахунок понад 40 показників;
- визначення вагомості групових та одиничних показників на основі експертних оцінок;
- визначення частки розмаху варіаційної множини;
- визначення ранжированого значення за кожним показником;
- розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості.

Показники розраховані за даною методикою задовольняють вимоги міжнародного меморандуму IASC (Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку) [3].

Перевагами методу інтегральної оцінки інвестиційної привабливості є повнота та висока достовірність отриманих результатів оцінки. Недоліками використання методу є необхідність залучення експертів, оскільки фінансовий аналіз оцінки інвестиційної привабливості є громіздким – розрахунок включає понад сорока показників, а їх результати в подальшому підлягають обробці та узагальненню для визначення більш вагомих показників, що тягне за собою здійснення інвестором додаткових грошових витрат. Такий метод має високу трудомісткість аналізу із використанням електронно-обчислювальної техніки та значні витрати часу, що можуть призвести до втрати актуальності наданих аналітиками висновків внаслідок швидкої зміни ринкового середовища. Також методика не враховує галузеву специфіку діяльності підприємств, що може призвести до викривлення отриманих результатів, оскільки, для одних підприємств є нормальним перевищення необоротних активів над оборотними активами, а для інших це може бути сигналом неплатоспроможності та банкрутства. Для аналізу аграрних підприємств не прийнято до уваги такий основний актив, притаманний для даної галузі, як земля. Не враховуються

фактори сезонності виробництва, пільги з оподаткування, державна підтримка суб'єктів господарювання [2, с. 88-89; 3; 8, с. 191; 9, с. 120].

Порівняльна характеристика даних методик наведена у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Порівняльна характеристика методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства [2, с. 88-89; 3; 8, с. 191; 9, с. 120]

Метод	Сутність методу	Переваги	Недоліки
1. Метод рейтингової оцінки підприємства на основі даних фінансової звітності	оцінка фінансового стану підприємства, при якій оцінюється платоспроможність, фінансова стабільність, прибутковість і ділова активність підприємства	– застосовується без залучення додаткових експертів; – доступність інформації; – проста та зрозуміла до використання	є припущення, що інформація у звітності може бути викривленою та недостовірною
2. Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості (затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій)	Розраховується група показників: – оцінка фінансового стану об'єкта інвестування (понад 40 показників); – визначення вагомості групових та одиничних показників на основі експертних оцінок; – визначення частки розмаху варіаційної множини; – визначення ранжированого значення за кожним показником; – розрахунок інтегрального показника	повнота та висока достовірність отриманих результатів оцінки.	– необхідність залучення додаткових експертів, – висока трудомісткість аналізу та значні витрати часу, що можуть призвести до втрати актуальності висновків внаслідок швидкої зміни ринкового середовища; – не враховує міжгалузеві специфіку діяльності підприємств; – показники часто суперечать один одному

На заході досить розповсюдженим є метод рейтингової оцінки. Найбільш популярнішими є: Fortune 500, Global 1000, BusinessWeek 1000. Вони оцінюють інвестиційну привабливість виходячи з фінансово-господарських показників підприємств: обсягів доходів, прибутків, активів; ефективність інвестицій; збільшення прибутків, доходів, кількості працівників [2, с. 90].

Отже дані методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства не є універсальними, оскільки не відповідають вимогам практики та теорії, не є простими та зрозумілими для використання аналітиками [9, с. 121].

Характеристика рейтингової оцінки підприємства наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості підприємства [6]

Рейтинг	Характеристика
Високий	Висока платоспроможність, відмінний фінансовий стан.
Достатній	Достатньо добрий фінансовий стан. Підприємство із мінімальним ризиком.
Задовільний	Задовільний фінансовий стан та рівень платоспроможності.
Недостатній	Надійність підприємства викликає підозру, недостатній рівень її платоспроможності. Високий рівень ризику.
Поганий	Фінансовий стан поганий. Вкладення коштів у підприємство є над ризиковим.

В економічних джерелах підходи щодо оцінювання інвестиційної привабливості розглядають по-різному.

Для оцінювання інвестиційної привабливості підприємств використовуються традиційний і комплексний підходи:

1) Традиційний підхід побудований на аналізі показників фінансового стану підприємства.

2) Комплексний підхід перебуває у стадії формування і становлення, не заперечуючи необхідності проведення аналізу фінансової діяльності підприємства, передбачає внесення додаткових напрямків і складових та формувати комплексну систему показників для оцінювання його інвестиційної привабливості [10, с. 75].

Підтвердженням цього є наукові праці провідних вчених-економістів наведені у табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Наукові підходи щодо методу оцінювання інвестиційної привабливості підприємства [10, с. 75-77]

Автор	Напрямок оцінювання інвестиційної привабливості
1	2
Традиційний підхід	
Абрамов С.І.	виділяє дві групи показників на яких потрібно оцінювати інвестиційну привабливість підприємства: 1) платоспроможність; 2) фінансову стійкість.
Глазунов В.Н.	виділяє критерії оцінки інвестиційної привабливості підприємств: 1) ліквідності, 2) платоспроможності, 3) прибутковості, 4) ефективності використання активів.

Продовження таблиці 1.5

1	2
Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г.	для визначення інвестиційної привабливості можна використовувати такі загальноекономічні показники: 1) залишкова та відновлювана вартість; 2) загальний обсяг чистого і балансового доходу; 3) рентабельність; 4) стан сировинної бази; 5) розмір земельної площі. Для більше поглибленого аналізу у світовій практиці використовується система відносних показників, які характеризують: 1) платоспроможність; 2) ліквідність; 3) дохідність; 4) ефективність використання активів.
Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П.	під час оцінювання треба здійснювати фінансовий аналіз підприємства за групами показників: 1) оборотності активів; 2) ліквідності активів; 3) прибутковості капіталу; 4) фінансової стійкості. Підприємство може самостійно сформувати власну методику проведення фінансового аналізу та визначення інвестиційної привабливості для інвестора, що дозволить йому обґрунтувати та розробити бізнес-план щодо залучення інвесторів. Інвестор на основі такого аналізу прийме рішення про вкладення коштів у те або інше підприємство.
Білик М.С., Бойчук Р.М.	оцінювання потрібно проводити з використанням методів сучасного факторного аналізу, який базується на традиційному підході і містить показники: 1) ділової та ринкової активності; 2) фінансової стійкості; 3) ліквідності; 4) ефективності діяльності підприємства.
Підсумок	Традиційний підхід оцінювання інвестиційної привабливості підприємств обмежується тільки аналізом фінансового стану підприємства. Цей підхід доцільно застосовувати у разі прийняття тактичних управлінських інвестиційних рішень, коли обсяг капіталовкладень інвестора незначний і вкладення коштів відбувається у короткостроковому періоді. Але він не дає змоги прийняття стратегічних рішень щодо доцільності інвестування капіталовкладень на довготерміновий період часу.
Комплексний підхід	
Майорова Т.В.	інвестиційна привабливість підприємства включає: 1) загальну характеристику підприємства; 2) характеристику технічної бази підприємства; 3) номенклатуру продукції, що випускається; 4) виробничу потужність; 5) місце підприємства в галузі, на ринку, рівень його монопольності; 6) характеристику системи управління; 7) статутний фонд, власники підприємства, ціна акцій; 8) структуру витрат на виробництво; 9) обсяг прибутку та напрями його використання; 10) оцінку фінансового стану підприємства.
Ястремська О.М.	система показників визначення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, повинна характеризувати всі види економічних ресурсів підприємства: 1) фінансові – за напрямками аналізу ліквідності, рентабельності, ділової активності, фінансової стійкості підприємства; 2) матеріальні – за показниками ефективності використання основних виробничих фондів, витрат обігових коштів; 3) трудові – за допомогою коефіцієнтів зайнятості працівників, питомої ваги працівників основної діяльності в складі працівників у віці 29 до 50 років, тих, що закінчили вищі навчальні заклади, навчені новим професіям, підвищили кваліфікацію в звітному періоді; середньорічного виробітку на одного працівника, питомої ваги трудових витрат у загальних витратах на виробництво.
Мойсеєнко І.П.	інвестиційна привабливість підприємства формується на основі показників його фінансового стану і кадрового потенціалу.

Продовження таблиці 1.5

1	2
Федоренко В.Г.	інвестиційна привабливість або “економічний паспорт” підприємства може мати вигляд: 1) загальна характеристика виробництва; 2) характеристика технічної бази підприємства; 3) номенклатура продукції, що випускається; 4) виробнича потужність, можливість нарощування виробництва; 5) місце підприємства в галузі, на ринку; рівень його монопольності; 6) характеристика дирекції; схеми управління; чисельність персоналу, його структура, заробітна плата; 7) статутний фонд; власники підприємства; номінальна і ринкова ціна акції, розподіл пакета акцій; 8) структура витрат на виробництво, у тому числі за основними видами продукції, їх рентабельність; 9) обсяг прибутку та його використання за звітний період; 10) фінанси підприємства (склад дебіторської та кредиторської заборгованості, її аналіз за часом виникнення та характеристикою боржників; показники фінансової стабільності, ліквідності, платоспроможності, прибутковості); 11) загальний висновок.
Кулініч Т.В.	для оцінювання інвестиційної привабливості підприємств необхідно застосувати комплексний підхід, який полягатиме у використанні: 1) методів фінансового і маркетингового аналізу; 2) макроекономічних показників привабливості регіону, галузі, країни, до яких належить підприємство; 3) виробничого, управлінського, інноваційного, соціально-економічного аспектів, конкурентної позиції підприємства, психологічного фактора прийняття рішення про інвестиції.
Підсумок	Комплексний підхід оцінювання інвестиційної привабливості підприємств є універсальним, оскільки дасть змогу власникам, менеджерам і інвесторам обґрунтувати тактичні та стратегічні інвестиційні рішення у короткостроковому і довгостроковому періодах часу щодо малих і великих обсягів капіталовкладень.

Всі розроблені методики оцінки інвестиційної привабливості по відношенню до джерела вихідної інформації можна поділити на три групи:

- 1) методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів;
- 2) методики, що ґрунтуються на статистичній інформації;
- 3) комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках [2, с. 88].

Отже, існує багато методик оцінки інвестиційної привабливості, що використовують різні види аналізу. Багато з них є недоступними для зовнішніх користувачів через обмеження в інформаційних ресурсах, потребують залучення експертів через існування низки розрахункових показників [8, с. 189].

Слід зазначити, що методичні дослідження інвестиційної привабливості мають ґрунтуватись насамперед на логіці інвестиційних рішень, яка передбачає

вкладення коштів там, де наявні найбільш сприятливі умови інвестування [2, с. 88].

Роль визначення інвестиційної привабливості підприємств полягає в тому, що потенційні інвестори могли переконатися в доцільності вкладень за допомогою конкретних показників, які розраховуються в процесі здійснення її оцінки [6].

Виходячи з наведеного, постає важливе питання якомога більш чіткої оцінки підприємства з точки зору привабливості для інвесторів як зовнішнього користувача публічної (відкритої) інформації.

Враховуючі наведене, для оптимізації оцінки інвестиційної привабливості підприємства запропоновано схему комплексного аналізу інвестиційної привабливості підприємства зовнішнім користувачем без залучення експертів (див. рис. 1.1), яка дасть змогу показати сучасний стан фінансово-господарської діяльності підприємства, його інвестиційну привабливість та прийняти рішення інвестору про вкладення коштів саме в це підприємство.

При аналізі першої групи показників використовується відносні показники аналізу фінансового стану підприємства, які характеризують його інвестиційну привабливість не повною мірою, тому для всебічного аналізу інвестиційної привабливості діючого підприємства досліджуються інші його аспекти (друга група показників). Такий аналіз дає змогу оцінити можливі прибутки і терміни повернення інвестованих коштів, виявити інвестиційні ризики. Показники першої групи дають уявлення про інвестиційну привабливість підприємства лише тоді, коли представлені в динаміці за кілька років. Дослідження показників у динаміці дає змогу провести порівняльний аналіз за періоди ("до і після" аналогічної реалізації проєктів у минулому), що в свою чергу дає змогу реально спрогнозувати результати реалізації можливих інвестиційних проєктів підприємства [7].

Рисунок 1.1 – Схема комплексного аналізу інвестиційної привабливості підприємства зовнішнім користувачем без залучення експертів

Даний аналіз характеризується простотою показників інвестиційної привабливості підприємства, що розраховуються з наявної публічної інформації.

На основі проведеного аналізу інвестиційної привабливості інвестор повинен переконатися у доцільності укладання коштів у певне підприємство. Від того, наскільки об'єктивно і всесторонньо здійснена ця оцінка, залежить кінцевий результат, який отримає інвестор [1].

1.3 Джерела інформації формування інвестиційної привабливості підприємства

Для прийняття рішення інвестором щодо об'єкту інвестування, важливим джерелом формування його інвестиційної привабливості є аналіз інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання [9, с. 126].

Джерелами щодо отримання інформації про об'єкт інвестування для зовнішніх користувачів є дані бухгалтерської і статистичної звітності, що наявні у публічному доступі:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан), Форма № 1, що відображає активи, зобов'язання та власний капітал підприємства;
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Форма № 2, що містить інформацію про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства;
- Звіт про рух грошових коштів, Форма № 3, що відображає дані про рух грошових коштів в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- Звіт про власний капітал, Форма № 4, що відображає зміни у складі власного капіталу;
- Примітки до фінансової звітності, що містять пояснення щодо деталізації та обґрунтованості статей фінансових звітів, розкривають іншу інформацію;
- інша доступна інформація в інформаційних ресурсах [12, с. 9-10; 13].

При цьому слід зазначити, що підприємству, як об'єкту інвестування, необхідно забезпечувати своєчасну, всебічну та якісну інформацію у публічний доступі щодо своєї діяльності та фінансового стану, оскільки на ній ґрунтуються рішення інвестора щодо привабливості саме цього підприємства.

У рамках дослідження інвестиційної привабливості аналіз основних показників інвестиційної привабливості проводиться в двох напрямках:

1) проводиться горизонтальний аналіз показників фінансової звітності, який полягає в порівнянні кожної статті звіту і розрахунку змін абсолютних і відносних величин, а також якісній характеристиці виявлених відхилень [12, с. 20];

2) досліджуються зміни відносних показників, розрахованих з метою визначення ліквідності (платоспроможності), фінансової стійкості підприємства, рентабельності та ділової активності підприємства [8, с. 190].

Горизонтальний аналіз – метод фінансового аналізу, що передбачає зіставлення показників за різні періоди. Базується на вивченні динаміки окремих фінансових показників у часі.

Система основних показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансової звітності зображено рис. 1.2.

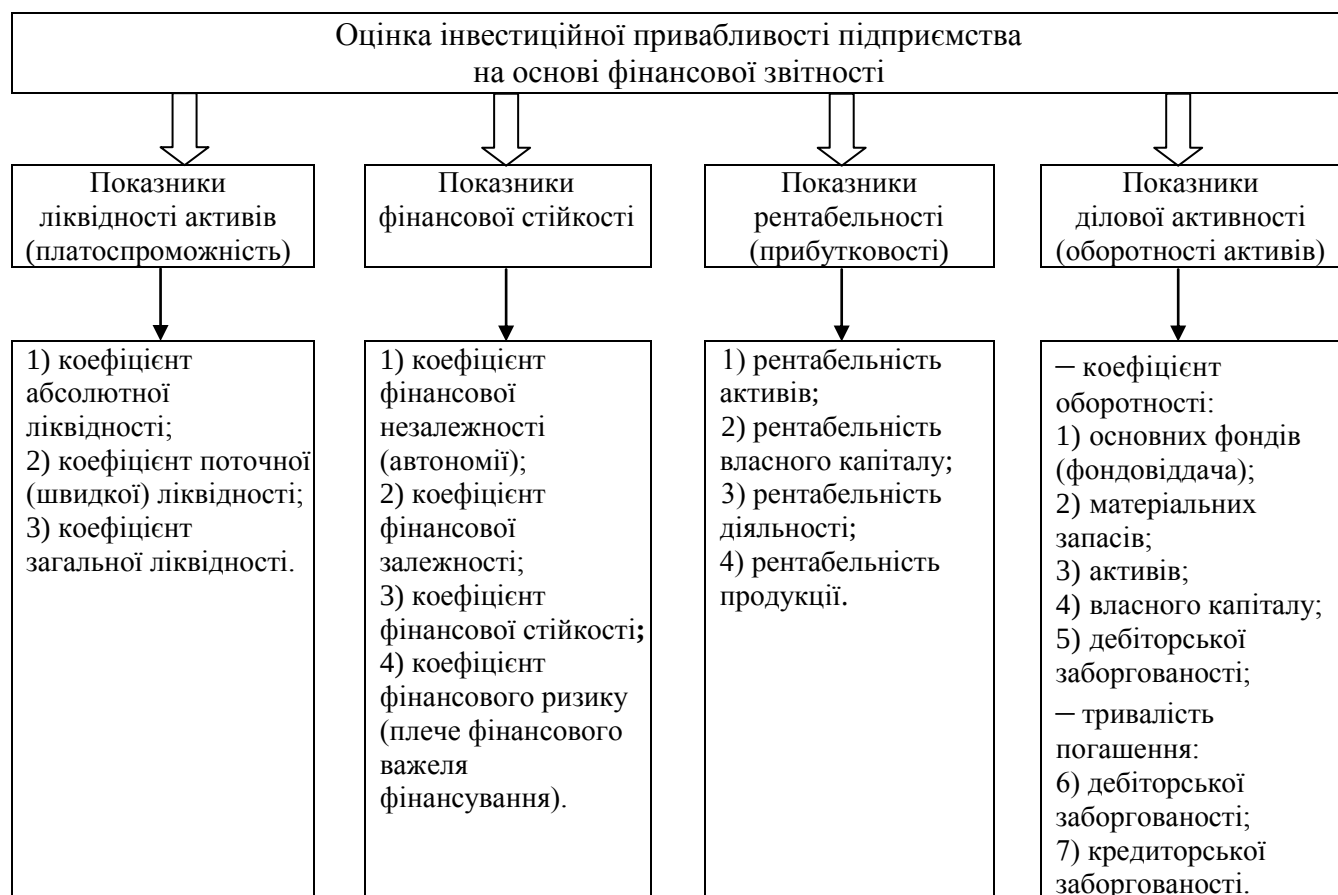

Рисунок 1.2 – Система основних показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансової звітності [14, с. 128]

Отже, для оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, як об'єкта інвестування пріоритетне значення має аналіз наступних показників:

1) Ліквідність – це здатність будь-яких активів підприємства перетворюватись на гроші, тобто змінювати свою форму в часі. Ліквідність підприємства – засіб забезпечення його платоспроможності [15, с. 67].

Платоспроможність підприємства характеризується його можливістю і здатністю своєчасно і повністю виконувати свої фінансові зобов'язання, що впливають з операцій грошового характеру [16; 17].

Показники ліквідності активів [18, с. 178]:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно;

- коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності характеризує платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами;

- коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття) показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.

2) Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання [12, с. 34].

Фінансова стійкість також характеризує ступінь фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування і свідчить про його плато- і кредитоспроможність [18].

Показники фінансової стійкості [18, с. 177]:

- коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність;

- коефіцієнт фінансової залежності є оберненим до коефіцієнта автономії. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства і втрату фінансової незалежності;

- коефіцієнт фінансової стійкості показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на

довгостроковій основі і свідчить про його здатність залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі;

– коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля фінансування) показує кількість позикових коштів, залучених підприємством на 1 гривню вкладених в активи власних коштів. Чим вище його значення, тим вищий ризик вкладання капіталу в підприємство.

3) Аналіз рентабельності дозволяє визначити ефект (прибуток), який отримало підприємство в результаті здійснення витрат [9, с. 126].

Показники рентабельності [18, с. 178]:

– рентабельність активів свідчить про ефективність використання всього майна підприємства;

– рентабельність власного капіталу показує ефективність використання власного капіталу;

– рентабельність діяльності характеризує ефективність здійснення господарської діяльності підприємства;

– рентабельність продукції показує ефективність виробництва і реалізації продукції підприємства.

4) Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризує на скільки швидко вкладені засоби обертаються у процесі діяльності підприємства [19].

Ділова активність характеризує усю сукупність зусиль підприємства щодо просування на ринках продукції, праці, капіталу [18, с. 178].

Найбільш істотно характеризують рівень ділової активності підприємства показники оборотності, що показують скільки отримано чистої виручки на одиницю фінансових ресурсів або активів.

Показники ділової активності підприємства [18, с. 179]:

– коефіцієнт оборотності основних фондів (фондовіддача) характеризує ефективність використання основних засобів і показує скільки отримано виручки на одиницю вкладених основних засобів;

- коефіцієнт оборотності матеріальних запасів показує, як часто обертаються запаси для забезпечення поточного обсягу продажу;
- коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерел їх залучення;
- коефіцієнт оборотності власного капіталу показує ефективність використання власного капіталу підприємства;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки, тобто скільки разів ця заборгованість утворюється та погашається протягом року;
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємству;
- тривалість погашення дебіторської заборгованості показує середній період погашення дебіторської заборгованостей;
- тривалість погашення кредиторської заборгованості показує середній період погашення кредиторської заборгованостей.

Під час дослідження формування інвестиційної привабливості підприємства було визначено, що на його інвестиційну привабливість безпосередньо впливає визначення даних показників. Саме тому, покращення цих показників позитивно вплине на інвестиційну привабливість підприємства та приток інвестицій в цілому.

Також, проведення такого аналізу інвестиційної привабливості підприємства дозволить інвестору прийняти обґрунтоване рішення щодо здійснення інвестування в окремий об'єкт інвестування.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МАШИНОБУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА АТ «МОТОР СІЧ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика АТ «МОТОР СІЧ»

Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» - повне офіційне найменування українською мовою (далі – Товариство), скорочене офіційне найменування – АТ «МОТОР СІЧ» (п. 2.1, 2.2 Статуту) [20; 21, с. 3].

Організаційно-правова форма - Публічне акціонерне товариство. Форма власності – приватна.

Товариство засноване Фондом державного майна України шляхом перетворення державного підприємства «Мотор Січ» (ДП) у відкрите акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» (БАТ) і діє відповідно до законодавства України. Товариство є правонаступником ДП «Мотор Січ». У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI, відкрите акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» (БАТ) змінило найменування на публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» (АТ) [21, с. 13].

Засновником Товариства є держава в особі Фонду державного майна України. Акціонерами є юридичні і фізичні особи України та інших країн, які набули прав власності на акції Товариства у процесі приватизації та на вторинному ринку цінних паперів [21, с. 18].

Статутний капітал Товариства, сформований за рахунок майна Товариства, складає 280 528 650 грн. та розподілений на 2 077 990 простих іменних акцій номінальною вартістю 135 гривень кожна [21, с. 19].

Історія підприємства АТ «МОТОР СІЧ» (Товариство) почалася у 1907 році та нараховує вже більше 110 років. Це поетапне створення та освоєння в серійному виробництві нових двигунів, кожен з яких став значною віхою у розвитку вітчизняного авіадвигунобудування [22, с.61].

На сьогодні АТ «МОТОР СІЧ» випускає широкий спектр авіадвигунів для літальних апаратів різного призначення, а саме виготовляє понад 50 типів і модифікацій авіаційних двигунів, діапазон яких включає: турбогвинтові двигуни, турбореактивні двоконтурні двигуни, турбовальні двигуни, допоміжні силові установки. При цьому підприємство реалізує повний цикл створення сучасних авіаційних двигунів – від розробки, виробництва і випробування до супроводу в експлуатації і ремонту [20; 23, с. 105; 24, с. 113; 25, с. 78, с. 115].

Також підприємство активно впроваджує нову для себе вертолітну програму (ремонт вертольотів, їх обладнання) [25, с.78-79].

Авіаційна тематика – не єдина сфера діяльності Товариства. Підприємство випускає високоякісні промислові установки наземного застосування: промислові газотурбінні приводи для газоперекачувальних, газліфтних і нафтоперегінних агрегатів, газотурбінні електростанції та газотурбінні приводи до них, а також надає послуги з ремонту та технічному обслуговуванню газотурбінних приводів, електростанцій і редукторів для електростанцій [20; 25, с.78-79].

Крім цього АТ «МОТОР СІЧ» виготовляє: широку номенклатуру товарів народного споживання (для побуту населення, для малого та середнього бізнесу, сільського та присадибного господарства) та продукцію медичного призначення [25, с.79].

Також, підприємство надає широкий спектр послуг у різних областях: від обслуговування та ремонту всієї продукції, що виробляється, до надання транспортних, телекомунікаційних, лікувально-діагностичних, курортно-оздоровчих, готельних послуг [20].

Система якості АТ "МОТОР СІЧ" сертифікована транснаціональною фірмою Bureau Veritas Certification на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO 9001:2008 відносно виробництва, ремонту та технічного обслуговування авіадвигунів, газотурбінних приводів і проектування газотурбінних електростанцій [25, с. 78].

Положення підприємства в галузі:

1) АТ «МОТОР СІЧ» є найбільшим підприємством в авіаційній промисловості України, який випускає широкий спектр авіадвигунів для літальних апаратів різного призначення [22, с. 83].

2) На світовому ринку АТ «МОТОР СІЧ» зарекомендувало себе підприємством, що випускає продукцію з високими технічними характеристиками на сертифікованій виробничій базі. Продукція підприємства успішно експлуатується більш ніж в 100 країнах світу [22, с. 83]. За даними американської аналітичної компанії «Forecast International Inc.» (провідної компанії по аналізу авіаційного ринку) частка АТ «МОТОР СІЧ» на світовому ринку авіадвигунів складає менше 1 % [24, с. 69].

АТ «МОТОР СІЧ» має розгалужену організаційну структуру управління та контролю діяльності, яка забезпечує відповідний рівень ефективності його існування[22].

Організаційна структура АТ «МОТОР СІЧ» відноситься до лінійно-функціональної організаційної структури, до якої входять:

- біля 50 основних і допоміжних цехів, понад 50 відділів, 10 відокремлених підрозділів – структурних одиниць, 4 відокремлених підрозділи – представництва, що безпосередньо пов'язані з основним виробництвом;

- більш 15 відділів і 11 відокремлених підрозділів – структурних одиниць, що непов'язані з основним виробництвом [22, с. 61-62; 24, с.35-44; 25, с.49-57].

Кадровий потенціал [23, с. 41; 24, с.56; 25, с.64]:

- Середньооблікова чисельність штатних працівників склала за 2018 рік 23 321 особу, за 2019 рік 20 144 особи, за 2020 рік 16 899 осіб, тобто відбулося скорочення чисельності працівників на 6 411 особи або -27,8 %.

- За категоріями структура промислово-виробничого персоналу складає: 36,3% виробничих (основних) робітників, 20,1% допоміжних робітників, 35,9% інженерно-технічного персоналу, 4,9% відділу технічного контролю, 2,8% інших категорій.

- Якісні показники персоналу, а саме освітня структура промислово-

виробничого персоналу складає: вища – 35 %, середня-спеціальна – 20,6 %, професійно-технічна – 19,9 %, середня – 24,5 %. Серед працівників підприємства 30 кандидатів наук.

Основною продукцією, що забезпечила АТ «МОТОР СІЧ» більше 10 % доходів за 2018-2020 роки є авіаційні двигуни різних типів і модифікацій [23, с. 52; 24, с. 67; 25, с. 78]. Обсяги реалізованої продукції наведені у табл. 2.1 та зображені на рис. 2.1.

Таблиця 2.1 – Обсяги реалізованої основних видів продукції за 2018-2020 роки [23, с. 131-132; 24, с. 140-141; 25, с. 141]

№ з/п	Вид продукції	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
		сума, тис. грн	у % до всієї реалізованої продукції	сума, тис. грн	у % до всієї реалізованої продукції	сума, тис. грн	у % до всієї реалізованої продукції
1	авіадвигуни серійні	6 118 797	47,7	4 113 154	40,8	3 964 531	36,2
2	авіадвигуни ремонтні	3 155 953	24,6	2 102 415	20,9	1 178 334,6	10,8
3	вертолітна програма	1 205 174	9,4	1 770 910	17,6	1 083 723,3	10,39
	Разом основної продукції	10 479 924	81,7	7 986 479	79,3	6 226 589	57,39

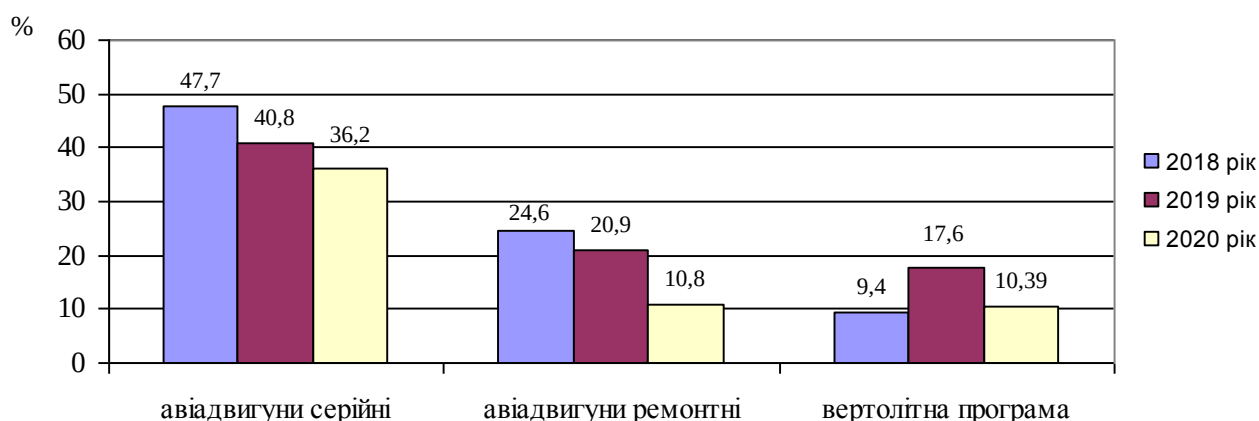

Рисунок 2.1 – Структура реалізації основної продукції

Також виходячи з табл. 2.18 та рис. 2.1, питома вага авіатехніки та вертолітної техніки в обсязі реалізованої продукції у 2018 році склала 81,7 %, яка

значно зменшилася у 2019 році до 79,3 % та у 2020 році до 57,39 %. Структура реалізованої продукції показує, що найбільшим видом виготовленої продукції є авіадвигуни серійні, але їх відсоток, який у 2018 році складав 47,7 % значно зменшився у 2019 році до 40,8 %, у 2020 році до 36,2 %. Важливе значення має розвиток нового напрямку діяльності розпочатого у 2015 році – вертолітної тематики. Реалізація вертолітної техніки у 2018 році склало 9,4 %, а у 2019 році зросло до 17,6 % та у 2020 році знизилася до 10,39 %.

Важливим показником є також частка експорту в доході від реалізованої продукції, яка за 2019-2020 роки склала 81,7 %, 84,0 % та 81,8 %, відповідно [23, с.52; 24, с.67; 25, с.78].

За галузевою ознакою основні ринки збуту підприємства поділяється на:

- ринок авіадвигунів;
- ринок послуг з ремонту і технічного обслуговування авіадвигунів;
- ринок послуг з ремонту і модернізації вертолітної техніки;
- ринок запасних частин; ринок продукції загально технічного призначення і товарів народного споживання [25, с.78].

За територіальною ознакою ринки збуту підприємства поділяються:

- внутрішній ринок – ринок України;
- зовнішній ринок – далеке зарубіжжя та країни СНД [25, с.78].

АТ «МОТОР СІЧ» особливу увагу приділяє збереженню і розширенню ринків збуту в регіонах, де експлуатується авіатехніка з двигунами його виробництва [25, с. 78].

Галузеві ризики в діяльності підприємства пов'язані з незначним попитом на продукцію підприємства на внутрішньому ринку України і конкуренцією з боку іноземних виробників на зовнішніх ринках [23, с. 53-54].

Конкуренція в галузі:

- 1) Ринок авіадвигунів завжди був і залишається складним сегментом авіабудування, який характеризується високим ступенем конкуренції. Серйозними конкурентами АТ «МОТОР СІЧ» на світовому ринку є такі компанії як Pratt & Whitney (Канада), Snecma / Turbomeca (Франція), «General Electric»

(США). Це найбільші авіадвигунобудівельні компанії. На сьогоднішній день вони пропонують замовникам великий вибір сучасних авіаційних двигунів в широкому діапазоні тяг і потужностей для літаків і вертольотів різного призначення.

2) Ріст і розвиток української авіаційної галузі також стримується через покупки авіакомпаніями України цивільних літаків Boeing і Airbus, що створює величезну конкуренцію цивільним літакам фірми «Антонов» з авіадвигунами АТ «МОТОР СІЧ».

3) Серед зарубіжних конкурентів в області наземної техніки є такі компанії, як Solar Turbines (США), Pratt & Whitney (Канада), Rolls-Royce (Англія), General Electric (США), Siemens AG (Німеччина), Kawasaki (Японія) та інші [23, с. 56].

АТ «МОТОР СІЧ» та його Відокремлений підрозділ Запорізький машинобудівний завод ім. В.І. Омельченка АТ «МОТОР СІЧ» внесені до Переліку суб'єктів літакобудування, щодо яких запроваджуються тимчасові заходи державної підтримки. Так як суб'єкт літакобудування АТ «МОТОР СІЧ» до 2025 року має пільги та є отримувачем державної підтримки у формі звільнення від сплати податків податку на прибуток, податку на додану вартість та сплати ввізного мита. Кошти, що вивільняються при звільненні від сплати податку на прибуток направляються розвиток авіаційного виробництва [24, с. 113; 26, с. 1-3, с. 5].

2.2 Аналіз основних показників інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ»

В умовах обмеження інформаційних ресурсів та неможливості залучення експертів до здійснення оцінки інвестиційної привабливості підприємства доцільним є проведення аналізу даних консолідованої фінансової звітності АТ «МОТОР СІЧ» із застосуванням методу оцінки загального фінансового стану.

Так відповідно до інформації, отриманої з публічних джерел, як зовнішнім користувачем, оцінка інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» проведена на основі показників консолідованої фінансової звітності за 2018-2020 роки.

Дослідженню підлягали показники:

– Консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан) АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2018 р., на 31 грудня 2019 р., на 31 грудня 2020 р. Форми № 1-к, додані у додатках Д, Е, Ж [27; 28; 29]. Зведені дані наведено у додатку А;

– Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік Форми № 2-к, додані у додатках И, К, Л [30; 31; 32]. Зведені дані наведено у додатку Б.

Аналіз основних показників інвестиційної привабливості проводиться за етапами:

- горизонтальний аналіз балансу;
- горизонтальний аналіз фінансових результатів;
- аналіз показників ліквідності;
- фінансової стійкості.

1 етап. Горизонтальний аналіз балансу.

Баланс складається із двох рівновеликих частин – активу і пасиву [33].

В активі балансу відображаються вартість майна і боргових прав, а в пасиві – джерела фінансування (фінансові ресурси, зобов'язання підприємства по позиках і кредиторській заборгованості) на початок і кінець звітного періоду [33].

Кожен із цих засобів і джерел покриття називаються статтею, а близькі за економічним змістом статті об'єднуються у розділи, а всередині їх – у групи [33].

Аналізувати баланс – означає знати зміст кожної його статті, способи її оцінки та взаємозв'язок з іншими статтями; характер можливих змін кожної статті і вплив їх на фінансовий стан підприємства [33].

Фінансовий стан на відміну від фінансових результатів встановлюється не за будь-який період, а на певну конкретну дату цього періоду. Оскільки показники, які містяться в балансі, є моментними, тому аналіз за даними балансу проводиться за значеннями їх на початок і кінець звітного періоду [33].

Горизонтальний аналіз балансу полягає в порівнянні величин кожного рядку балансу за кілька періодів, на підставі чого визначають напрямки і

тенденції змін цих показників (абсолютні відхилення, темп зростання). Цей аналіз називають також трендовим [33].

Горизонтальний аналіз балансу наведено у додатку В, який проведений за даними додатку А.

Отже за даними додатку В спостерігається зменшення валюти балансу (ряд.1300, 1900 Балансу) за 2019 рік порівняно з 2018 роком на -770 434 тис. грн або -2,8 % та зростання валюти балансу за 2020 рік порівняно з 2019 роком на +1 268 872 тис. грн або +4,7 %, що в свою чергу свідчить про позитивні зміни господарської діяльності у 2020 році.

При цьому, сума нерозподіленого прибутку (ряд.1420) у 2019 році за 2019 рік зменшилася на -702 805 тис. грн або -3,9 %, що свідчить про збиткову діяльність підприємства. А за 2020 рік підприємство було прибуткове, оскільки спостерігається зріст цього показника на +900 943 тис. грн або +5,2 %.

Таким чином, дані показники свідчать, що темп зростання показників, що характеризують фінансові результати діяльності підприємства (ряд.1420 нерозподілений прибуток) перевищують темп зростання валюти балансу (ряд.1300, 1900 Балансу). Такі співвідношення характеризують в цілому ефективність використання капіталу [33].

Водночас слід звернути увагу на те, за рахунок яких розділів або статей пов'язані зміни у валюті балансу:

1) Активи балансу (ряд.1300):

– у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилися на -770 434 тис. грн або -2,8 % за рахунок змін по розділах:

I. збільшення необоротних активів (ряд.1095) на +154 065 тис. грн або +2,0 %;

II. Зменшення оборотних активів (ряд.1195) на -928 834 тис. грн або -4,7 %;

III. збільшення необоротних активів, утримувані для продажу, та групи вибуття на +4 335 тис грн;

– у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилися на +1 268 872 тис. грн або +4,7% за рахунок змін по розділах:

I. зменшення необоротних активів (ряд.1095) на -304 219 тис. грн або -3,8 %;

II. Збільшення оборотних активів (ряд.1195) на +1 577 495 тис. грн або +8,4 %;

III. зменшення необоротних активів, утримувані для продажу, та групи вибуття на -4 404 тис. грн.

2) Пасиви балансу (ряд.1900):

– у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилися на -770 434 тис. грн або -2,8 % за рахунок змін по розділах:

I. зменшення власного капіталу (ряд.1495) на -702 792 тис. грн або -3,5 %;

II. Зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень (ряд.1595) на -432 887 тис. грн або -12,6 %;

III. збільшення поточних зобов'язань і забезпечення (ряд.1695) на +365 245 тис. грн або +8,7 %.

– у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилися на +1 268 872 тис. грн або +4,7 % за рахунок змін по розділах:

I. збільшення власного капіталу (ряд.1495) на +918 278 тис. грн або +4,8 %;

II. Збільшення довгострокових зобов'язань і забезпечень (ряд.1595) на +445 282 тис. грн або +14,9 %;

III. зменшення поточних зобов'язань і забезпечення (ряд.1695) на -94 688 тис. грн або -2,1 %.

3) Щодо необоротних активів (розділу I Активу, складової ряд.1095).

При вивченні необоротних активів необхідно оцінити тенденції зміни нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, основних засобів, довгострокових фінансових інвестицій, інші необоротні активи.

Отже, сума необоротних активів (ряд.1095) у 2019 році порівняно з 2018 роком збільшилася на +154 065 тис. грн або +2,0 %, у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшилася на -304 219 тис. грн або -3,8 %, у тому числі значний вплив мали:

– незавершені капітальні інвестиції (ряд.1005) щороку збільшувалися, а саме за 2019 рік з 923 902 тис. грн до 1 024 183 тис. грн (на +100 281 тис. грн або +10,9 %) за 2020 рік до 1 142 440 тис. грн (на +118 257 тис. грн або +11,5 %);

– основні засоби (ряд. 1010) за 2019 рік збільшилися з 6 553 584 тис. грн до

6 826 960 тис. грн (на +273 376 тис. грн або +4,2 %). При цьому спостерігалось зменшення у 2020 році до 6 460 757 тис. грн (на -366 203 тис. грн або -5,4 %). На формування балансової суми основних засобів мало вплив: збільшення первісної вартості з 11 055 187 тис. грн до 12 782 649 тис. грн, у тому числі у 2019 році на +1 222 185 тис. грн або +11,1 % та у 2020 році на +505 277 тис. грн або +4,1 %.

При дослідженні основних засобів варто проаналізувати залишкову вартість, аналіз яких наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз основних засобів

Показник	Код рядка Форми № 1-к	тис. грн					
		2018 рік		2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		01.01.2018	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	тис. грн	%
Основні засоби:	1010	5 929 509	6 553 584	6 826 960	6 460 757	-92 827	98,6
первісна вартість	1011	10 018 586	11 055 187	12 277 372	12 782 649	1 727 462	115,6
знос	1012	4 089 077	4 501 603	5 450 412	6 321 892	1 820 289	140,4
Частка зносу, %		40,8	40,7	44,4	49,5	9,0	

Дані табл. 2.2 вказують, що незважаючи на збільшення первісної вартості основних фондів, спостерігається постійне зростання частки зносу з 40,7 % до 49,5 % або на +9,0 %, що свідчить про недостаток оновлення основних засобів в періодах 2018-2020 роках. Підприємство недостатньо вкладало гроші в ці активи, що пов'язано із сферою його діяльності.

4) Щодо стану розрахунків з дебіторами (розділу I, II Активу).

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [34].

Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [34].

Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу [34].

При дослідженні основних фінансово-економічних показників варто дослідити показники дебіторської заборгованості, які дають уявлення наскільки

підприємство стало більш стійке. Дебіторська заборгованість є ліквідним активом, оскільки передбачається, що дебітори оплатять рахунок у найближчому майбутньому.

В табл. 2.3 досліджено дебіторську заборгованість впродовж трьох років з 2018 року по 2020 рік та графічно зображено на рис. 2.2.

Таблиця 2.3 – Аналіз дебіторської заборгованості

Показник	Код рядка Форми № 1-к	тис. грн				
		2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	тис. грн	%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 319 210	1 067 667	1 685 106	365 896	127,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	993 013	669 172	653 580	-339 433	65,8
з бюджетом	1135	271 532	170 958	130 801	-140 731	48,2
з нарахованих доходів	1140	310	219	516	206	166,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	239 295	133 826	383 683	144 388	160,3
Разом:		2 823 360	2 041 842	2 853 686	30 326	101,1

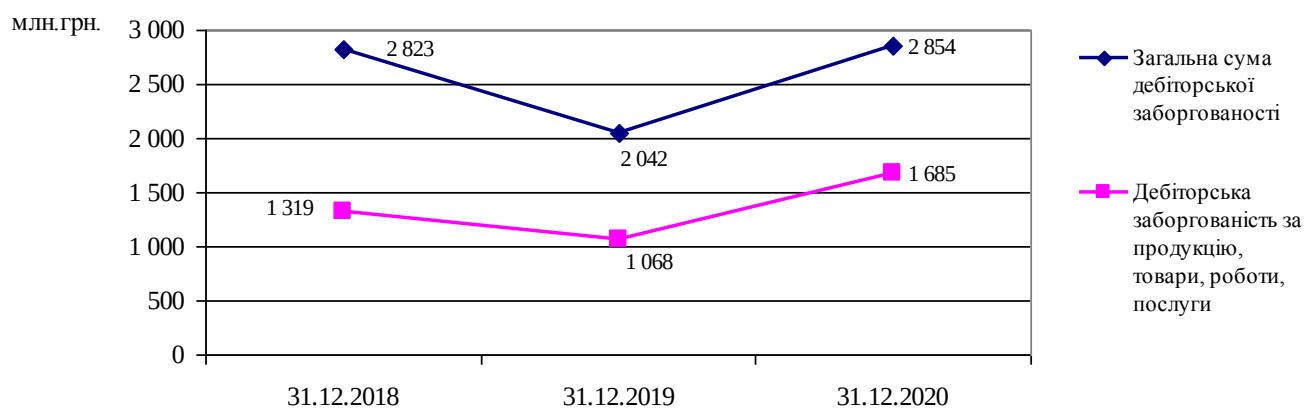

Рисунок 2.2 – Динаміка дебіторської заборгованості

Результати проведеного аналізу дебіторської заборгованості дали уявлення про наступне.

За 2019 рік загальна сума дебіторської заборгованості зменшилася з 2 823 360 тис. грн до 2 041 842 тис. грн (на -781 518 тис. грн або -27,7 %), у тому

числі дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (ряд.1125) зменшилася з 1 319 210 тис. грн до 1 067 667 тис. грн (на -251 543 тис. грн або -19,1 %). Це має негативний вплив, оскільки стримує збут продукції і послуг, але позитивно впливає на фінансові витрати, адже немає необхідності залучати додаткові кошти для фінансування цього елемента активів. Також це може бути пов'язано із зменшенням обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) [35].

Але за 2020 рік спостерігається тенденція погіршення розрахунків, а саме загальна сума дебіторської заборгованості зростає з 2 041 842 тис. грн до 2 853 686 тис. грн (на +811 844 тис. грн або +39,8 %), у тому числі дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги зростає до 1 685 106 тис. грн (на +617 439 тис. грн або +57,8 %).

Зростання дебіторської заборгованості в активі балансу вказує на певні проблеми у покритті поточних і майбутніх зобов'язань. Також високі темпи зростання дебіторської заборгованості свідчать про іммобілізацію частини оборотних засобів із виробничого циклу. Внаслідок затримки погашення дебіторської заборгованості підприємство вимушене брати кредити для забезпечення своєї виробничої діяльності, збільшуючи водночас власні фінансові зобов'язання [33; 36].

5) Щодо власного капіталу (розділу I Пасиву, ряд. 1495).

Власний капітал показує частку майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства. Власний капітал підприємства – це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями [37].

За даними Додатку В за 2019 рік спостерігається тенденція зменшення власного капіталу (ряд.1495) з 20 001 765 тис. грн до 19 298 973 тис. грн (на -702 792 тис. грн або -3,5 %). Власний капітал зменшено саме за рахунок зменшення нерозподіленого прибутку (ряд.1420) на суму -702 805 тис. грн або -3,9 %. А за 2020 рік навпаки відбувся зріст власного капіталу на +918 278 тис. грн або +4,8 % за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на +900 943 тис. грн або +5,2 %.

Але при цьому, за досліджуваний період суми зареєстрованого капіталу (ряд.1400) 280 529 тис. грн та резервного капіталу (ряд.1415) 71 315 тис. грн залишаються незмінними.

Сума додатково вкладеного капіталу (ряд.1410) збільшилася у 2020 році з 1 606 581 тис. грн до 1 623 967 тис. грн (на +17 386 тис. грн або +1,1 %), що свідчить про володіння підприємством додатково вкладеним капіталом.

Отже, інвестори і власники підприємства не вкладали гроші в збільшення часті власного капіталу протягом 2019 року.

7) Щодо поточних зобов'язань (розділу III Пасиву).

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення [38].

Аналіз поточних зобов'язань наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз поточних зобов'язань

Показник	Код рядка Форми № 1-к	тис. грн				
		2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	тис. грн	%
Короткострокові кредити банків	1600	560 539	641 896	423 638	-136 901	75,6
Векселі видані	1605	9 103	103	103	-9 000	1,1
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	84 226	278 583	153 724	69 498	182,5
товари, роботи, послуги	1615	777 142	1 040 034	721 671	-55 471	92,9
розрахунками з бюджетом	1620	243 654	32 883	80 042	-163 612	32,9
розрахунками зі страхування	1625	46 934	41 376	41 635	-5 299	88,7
розрахунками з оплати праці	1630	132 887	104 696	129 720	-3 167	97,6
за одержаними авансами	1635	2 182 125	2 281 754	2 769 949	587 824	126,9
за розрахунками з учасниками	1640	32 336	32 314	26 511	-5 825	82,0
Інші поточні зобов'язання	1690	46 805	35 033	45 442	-1 363	97,1
Разом:		4 115 751	4 488 672	4 392 435	276 684	106,7

За даними табл. 2.4 загальна сума поточних зобов'язань за 2019 рік порівняно з 2018 роком збільшилася з 4 115 751 тис. грн до 4 488 672 тис. грн (на +372 921 тис. грн або +9,1 %), що негативно впливає на поточну ліквідність, а у 2020 році навпаки зменшилася до 4 392 435 тис. грн (на -96 237 тис. грн або

-2,1 %) позитивно впливає на поточну ліквідність. На такі показники в більшій мірі вплинули наступні зміни:

– заборгованість за короткострокові кредити банків (ряд. 1600) загалом зменшилася на -136 901 тис. грн або -24,4 % із коливаннями у періодах. Так у 2018 році складала 560 539 тис. грн щодо якої спостерігається зріст у 2019 році до 641 896 тис. грн (на +81 357 тис. грн або +14,5 %) та зменшення за 2020 рік до 423 638 тис. грн (на -218 258 тис. грн або -34,0 %).

– кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ряд.1615) загалом зменшилися на -55 471 тис. грн або -7,1 % із тенденцією у бік зростання у 2019 році з 777 142 тис. грн до 1 040 034 тис. грн (на +262 892 тис. грн або +33,8 %) та у бік зменшення у 2020 році до 721 671 тис. грн (на -318 363 тис. грн або на -30,6 %).

– кредиторська заборгованість за одержаними авансами (ряд.1635) щороку зростає, а саме у 2018 році заборгованість складала 2 182 125 тис. грн, яка за 2019 рік зросло на +99 629 тис. грн або +4,6 % та за 2020 рік на +488 195 тис. грн або +21,4 %, що негативно впливає на поточну ліквідність.

Отже зростання загального розміру поточних зобов'язань у пасиві балансу вказує на певні проблеми у покритті поточних і майбутніх зобов'язань [33].

8) Щодо довгострокових зобов'язань (розділу II Пасиву).

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями [38].

Важливим показником при аналізі фінансової стійкості є дослідження довгострокових зобов'язань, які наведені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз довгострокових зобов'язань

Показник	Код рядка Форми № 1-к	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
		31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	тис. грн	%
Довгострокові кредити банків	1510	280 751	0	54 647	-226 104	19,5
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 631 284	1 591 396	2 046 483	415 199	125,5
Разом:		1 912 035	1 591 396	2 101 130	189 095	109,9

тис. грн

Сума довгострокових заборгованостей у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилася на -320 639 тис. грн або -16,8 %, а у 2020 році порівняно з 2019 роком навпаки зросла на +509 734 тис. грн або +32,0 %.

При цьому інші довгострокові зобов'язання (ряд.1515) зменшилися у 2019 році з 1 631 284 тис. грн до 1 591 396 тис. грн (на -39 888 тис. грн або -2,4 %) та зросла у 2020 році до 2 046 483 тис. грн (на +455 087 тис. грн або +28,6 %).

Заборгованість за довгострокові кредити банків (ряд.1510) у 2019 році повністю погашено у сумі 280 751 тис. грн, а за 2020 рік спостерігається тенденція отримання кредиту та заборгованість на кінець 2020 року склала 54 647 тис. грн. Отже, у 2019 році спостерігалася тенденція активного погашення підприємством довгострокових позикових коштів банку.

Наявність довгострокових фінансових ресурсів позитивно впливає на ліквідність підприємства і створює ґрунт для проведення гнучкої фінансової політики. При цьому збільшення суми довгострокових зобов'язань, з одного боку зменшує ризики втрати поточної ліквідності, але з іншого боку збільшує рівень процентних платежів [35].

Таким чином, за результатами проведеного горизонтального аналізу балансу можна зробити наступні висновки щодо інвестиційної привабливості підприємства АТ «МОТОР СІЧ»:

За 2019 рік та 2020 рік значно змінювалася загальна картина основних показників балансу.

Так за 2019 рік порівняно з 2018 роком валюта балансу (активи ряд.1300 та пасиви ряд.1900) – зменшилася на -770 434 тис. грн або -2,8 %, необоротні активи (ряд.1095) – збільшилися на +154 065 тис. грн або +2,0 %, поточні зобов'язання (1600+1605+(1610÷1640)+1690) – збільшилися на +372 921 тис. грн або +9,1 %, довгострокові зобов'язання (1510+1515) – зменшилися на -320 639 тис. грн або -16,8 %, власний капітал (ряд.1495) – зменшився на -702 792 тис. грн або -3,5 %.

А за 2020 рік порівняно з 2019 роком навпаки валюта балансу – збільшилася на +1 268 872 тис. грн або +4,7 %, необоротні активи – зменшилася на -304 219 тис. грн або -3,8 %, поточні зобов'язання – зменшилися на

-96 237 тис. грн або -2,1 %, довгострокові зобов'язання – зросли на +509 734 тис. грн або +32,0 %, власний капітал – зріс на +918 278 тис. грн або +4,8 %.

При цьому збільшення у 2020 році загальної вартості активів (ряд.1300) свідчить про підвищення потенціалу підприємства направляти прибуток для власників та розвиток підприємства, адже сума активів, що приймає участь у виробничому, інвестиційному та фінансовому процесі зросла. Збільшення загальної вартості пасивів (ряд.1900) свідчить про підвищення загальної суми фінансових ресурсів підприємства, що використовується для здійснення своєї діяльності [35].

2 етап. Горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства.

Горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства, який передбачає дослідження змін кожного показника за аналізований період, за 2018-2020 роки проведений за даними Додатку Б наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Горизонтальний аналіз фінансових результатів підприємства

Стаття	Код рядка Форми № 2-к	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення			
					2019 р. до 2018 р.		2020 р. до 2019 р.	
					абсолютне, тис. грн	темп росту, %	абсолют- не, тис. грн	темп росту, %
1	2	3	4	5	6=4-3	7 = 4*100/3	8=5-4	9 = 5*100/4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12 831 788	10 074 185	11 459 048	-2 757 603	78,5	1 384 863	113,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-8 043 199	-6 973 570	-7 127 961	1 069 629	86,7	-154 391	102,2
Валовий:								
- прибуток	2090	4 788 589	3 100 615	4 331 087	-1 687 974	64,8	1 230 472	139,7
- збиток	2095	0	0	0	0		0	
Інші операційні доходи	2120	683 185	590 361	887 580	-92 824	86,4	297 219	150,3
Адміністративні витрати	2130	-1 445 884	-1 318 972	-1 212 505	126 912	91,2	106 467	91,9
Витрати на збут	2150	-483 004	-430 379	-538 164	52 625	89,1	-107 785	125,0
Інші операційні витрати	2180	-2 037 929	-2 597 192	-1 511 491	-559 263	127,4	1 085 701	58,2
Фінансовий результат від операційної діяльності:								
- прибуток	2190	1 504 957	0	1 956 507	-1 504 957	0,0	1 956 507	
- збиток	2195	0	-655 567	0	-655 567		655 567	0,0
Дохід від участі в капіталі	2200	17 812	4 221	444	-13 591	23,7	-3 777	10,5

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Інші фінансові доходи	2220	33 017	396 814	2 273	363 797	1 201,8	-394 541	0,6
Інші доходи	2240	101 067	13 858	78 674	-87 209	13,7	64 816	567,7
Фінансові витрати	2250	-274 473	-293 159	-737 923	-18 686	106,8	-444 764	251,7
Втрати від участі в капіталі	2255	-2 977	-1 253	0	1 724	42,1	1 253	0,0
Інші витрати	2270	-25 031	-37 573	-41 915	-12 542	150,1	-4 342	111,6
Фінансовий результат до оподаткування:								
- прибуток	2290	1 354 372	0	1 258 060	-1 354 372	0,0	1 258 060	
- збиток	2295	0	-572 659	0	-572 659		572 659	0,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-607 019	-129 990	-357 174	477 029	21,4	-227 184	274,8
Чистий фінансовий результат:								
- прибуток	2350	747 353	0	900 886	-747 353	0,0	900 886	
- збиток	2355	0	-702 649	0	-702 649		702 649	0,0

Динаміка питомої ваги собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у чистому доході від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зображена на рис. 2.3, яка показує коливання цього показника.

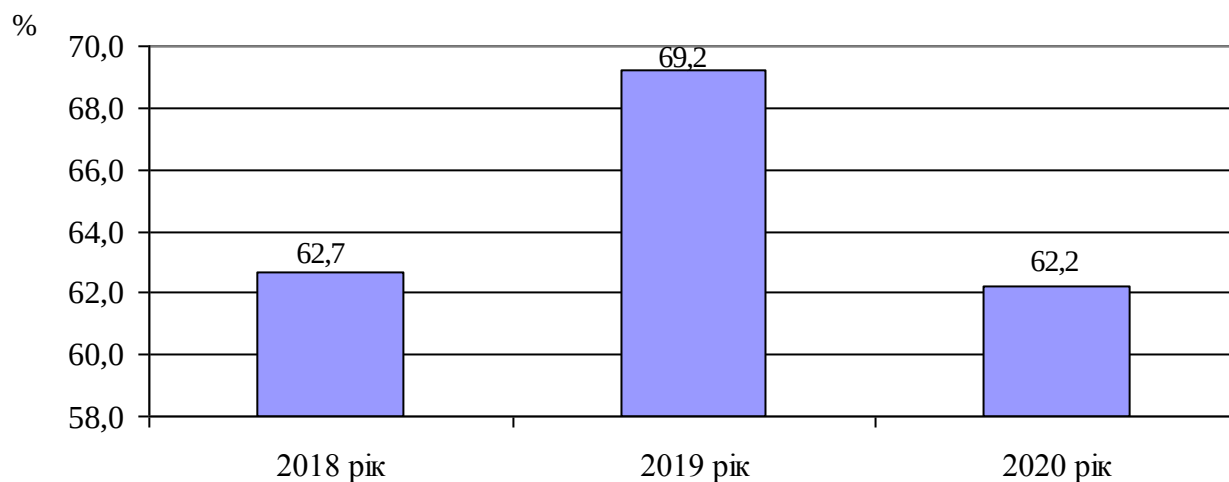

Рисунок 2.3 – Динаміка питомої ваги собівартості реалізованої продукції у чистому доході від реалізації продукції

Виходячи з табл. 2.6 та рис. 2.3 стосовно реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) протягом 2018-2020 років спостерігається наступна тенденція зростання:

1) Зменшення чистого доходу від реалізації продукції (рядок 2000) у 2019 році порівняно з 2018 роком на -2 757 603 тис. грн або -21,55 % (78,5 % –

100 %) та позитивна динаміка у 2020 році порівняно з 2019 роком, де приріст доходу склав + 1 384 863 тис. грн або 13,7 %.

2) Спостерігається у 2019 році зріст питомої ваги собівартості реалізованої продукції (рядок 2050) у доході (рядок 2000), а саме з 62,9 % у 2018 році (витрати 8 043 199 тис. грн до доходів 12 831 788 тис. грн) до 69,2 % у 2019 році (витрати 6 973 570 тис. грн до доходів 10 074 185 тис. грн). А у 2020 році навпаки відбулося зниження до 62,2 % (витрати 7 127 961 тис. грн до доходів 11 459 048 тис. грн), що позитивно впливає на фінансовий результат діяльності підприємства.

3) В результаті наведеного відбулося зменшення валового прибутку (рядок 2090) у 2019 році на -1 687 974 тис. грн або -35,2 % та зріст у 2020 році на +1 230 472 тис. грн або +39,7 %.

Чистий фінансовий результат – прибуток (ряд.2350) або збиток (ряд.2355):

– у 2018 році отримано прибуток у сумі 747 353 тис. грн. За результатами наступного 2019 року отримано збитки у розмірі -702 649 тис. грн, що вказує на погіршення показника на суму 1 450 002 тис. грн. На це в значній мірі негативно вплинуло зменшення валового прибутку від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (ряд. 2090) на -1 687 974 тис. грн або -35,2 %, а також збільшення суми інших операційних витрат (ряд. 2180) на 559 263 тис. грн або +27,4 %.

– за 2020 рік отримано прибуток у сумі 900 886 тис. грн, тобто спостерігається позитивна динаміка порівняно з 2019 роком та є кращим показником порівняно з 2018 роком на +153 533 тис. грн (900 886 – 747 353). На формування чистого фінансового результату (прибутку) у 2020 році позитивно вплинуло збільшення валового прибутку від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (ряд. 2090) на +1 230 472 тис. грн або +39,7 %, а також зменшення інших операційних витрат (ряд. 2180) на -1 085 701 тис. грн або -41,8 %.

Отже, проведений горизонтальний аналіз фінансових результатів АТ «МОТОР СІЧ» вказує на виведення підприємства у 2020 році із збитковості порівняно з 2019 роком та збільшенням прибутків у 2020 році порівняно з 2018 роком, що характеризує достатньо високу інвестиційну привабливість

підприємства та активізацію його фінансово-господарської діяльності підприємства у 2020 році.

3 етап. Аналіз показників ліквідності.

Одним з найважливіших показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства є ліквідність.

Ліквідність підприємства – це його спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття всіх необхідних платежів. Що коротшим є цей період, то вищою буде ліквідність даного виду активів [39].

Активи балансу підприємства в залежно від рівня ліквідності поділяються на 4 групи та пасиви балансу відповідно до зростання строків погашення зобов'язань поділяються також на 4 групи [40].

Сума усіх груп активів та пасивів будуть завжди тотожною валюті балансу [40].

Групи активу підприємства в залежно від рівня ліквідності:

– A1 – найбільш ліквідні активи або абсолютно ліквідні активи (активи, які на дату складання балансу можна використати у якості платіжних засобів): грошові кошти, поточні фінансові інвестиції (ряд.1160+1165);

– A2 – активи, що швидко реалізуються або швидколіквідні активи (активи, які можуть бути перетворені у грошові кошти у найближчій перспективі): готова продукція, товари, векселі одержані, дебіторська заборгованість за товари роботи і послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками, інша поточна дебіторська заборгованість (ряд.1103+1104+1120+ 1125+1130+1135+1155);

– A3 – активи, що повільно реалізуються або активи із середнім рівнем ліквідності (активи, перетворення яких у грошові кошти потребує більш тривалого часу): виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи, довгострокові фінансові інвестиції, як ті, що обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, так і інші фінансові інвестиції (ряд.1101+1102+1170+1190+1030+1035);

– A4 – активи, що важко реалізуються або важколіквідні і неліквідні активи (активи, реалізація яких ускладнена, а також ті, які взагалі не можуть бути

проданими за грошові кошти): нематеріальні активи, незавершене будівництво, основні засоби, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи (ряд.1000+1005+1010+1040+1090+1200) [40].

Групи пасиву балансу відповідно до зростання строків погашення зобов'язань:

– П1 – найбільш термінові зобов'язання або найбільш термінові борги, до яких належать зобов'язання, що мають бути погашені у найкоротший термі: поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, за розрахунками з бюджетом, зі страхування, з оплати праці (ряд.1610+1620+1625+1630);

– П2 – короткострокові пасиви або відносно термінові борги – це частина поточних зобов'язань, які мають бути сплаченими у найближчій перспективі: векселі видані, кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги, поточні зобов'язання з одержаних авансів, інші поточні зобов'язання (ряд.1605+1615+1635+1690);

– П3 – довгострокові пасиви або середньотермінові борги – включають ті боргові зобов'язання, які мають бути погашеними у більш віддаленій перспективі: короткострокові кредити банків, забезпечення наступних витрат і платежів, доходи майбутніх періодів (ряд.1600+1660+1665);

– П4 – постійні пасиви або довготермінові борги і безстрокові пасиви – містять ті види джерел фінансування підприємства, які залучені на довгострокову перспективу або без встановленого терміну, а саме: довгострокові зобов'язання та власний капітал (ряд.1495+1595) [40].

Аналізом ліквідності підприємства є розрахунок та аналіз основних показників ліквідності, наведених у табл. 2.7, динаміка яких зображено на рис. 2.4. Показники ліквідності дають уявлення не тільки про платоспроможність підприємства на конкретну дату, а й у випадках надзвичайних ситуацій [41, с. 13].

Таблиця 2.7 – Розрахунок основних коефіцієнтів ліквідності за 2018-2020 роки

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення	На початок	На кінець звітного періоду		Зміни (+,-)	
			2018 рік	2018 рік	2019 рік	за 2018 рік	2019 р. до 2018 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{A1}{(П1 + П2)}$	0,2 – 0,3	0,643	0,410	0,197	-0,233	-0,213
			$\frac{2723677}{419312+3814690}$	$\frac{1456357}{507701+3047511}$	$\frac{757764}{457538+3389238}$		
Коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності	$\frac{(A1+A2)}{(П1+П2)}$	0,7 – 0,8	1,723	1,274	0,885	-0,449	-0,389
			$\frac{2723677+4569632}{419312+3814690}$	$\frac{1456357+3072851}{507701+3047511}$	$\frac{757764+2645737}{457538+3389238}$		
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\frac{(A1+A2+A3)}{(П1+ П2)}$	2,0 – 2,5	4,863	5,571	4,906	0,708	-0,665
			$\frac{2723677+4569632+13294805}{419312+3814690}$	$\frac{1456357+3072851+15278070}{507701+3047511}$	$\frac{757764+2645737+15470248}{457538+3389238}$		

Продовження таблиці 2.7

Показник	На кінець звітного періоду		Зміни 2020 р. до 2019 р. (+,-)
	2019 рік	2020 рік	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,197	0,413	0,216
	$\frac{757764}{457538+3389238}$	$\frac{1639983}{405121+3563676}$	
Коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності	0,885	1,238	0,353
	$\frac{757764+2645737}{457538+3389238}$	$\frac{1639983+3273808}{405121+3563676}$	
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,906	5,156	0,250
	$\frac{757764+2645737+15470248}{457538+3389238}$	$\frac{1639983+3273808+15549422}{405121+3563676}$	

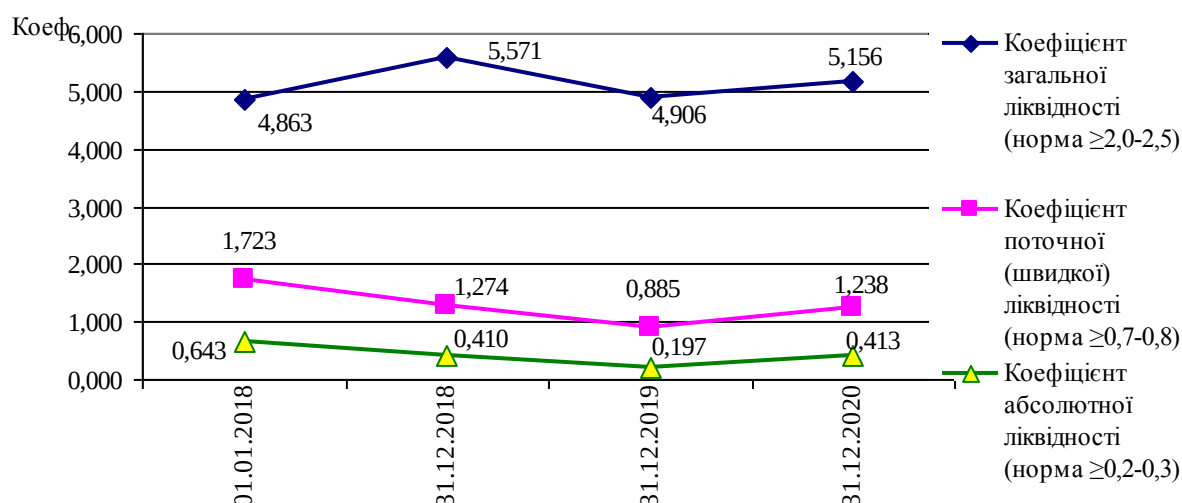

Рисунок 2.4 – Динаміка показників ліквідності підприємства

Аналіз показників ліквідності підприємства свідчать про наступне:

- 1) Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточної

заборгованості може бути погашена негайно на дату складання звітності [42]. При нормативному значенні $\geq 0,2-0,3$ коефіцієнт станом на 01.01.2018 складав 0,643 та постійно знижувався у 2018-2019 рр. та досяг у 2019 році значення нижче норми 0,197, а за результатами 2020 року зріс та досяг показника вище норми 0,413.

2) Коефіцієнт поточної (швидкої, термінової) ліквідності показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена за рахунок готівки та очікуємих своєчасних надходжень від дебіторів [42]. При нормативному значенні $\geq 0,7-0,8$ коефіцієнт у 2018-2019 рр. знизився з 1,723 до 0,885 та у 2020 році зріс до 1,238. При цьому завжди мав високий показник.

3) Коефіцієнт загальної ліквідності дозволяє виявити, якою мірою поточні активи покривають поточні зобов'язання підприємства [42]. При нормативному значенні $\geq 1,5-2,5$ у досліджуємому періоді коефіцієнт зріс з 4,863 до 5,156 із незначним зниження у 2019 році до 4,906.

Розраховані коефіцієнти ліквідності є вищими за нормативні значення, що вказує на платоспроможність підприємства, тобто характеризує його можливість і здатністю своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання. Лише у 2019 році спостерігалось зниження коефіцієнтів, але вони все ж залишалися в межах норми.

Отже, результати значення коефіцієнтів ліквідності характеризують достатньо високу інвестиційну привабливість АТ «МОТОР СІЧ» та активізацію його фінансово-господарської діяльності у 2020 році порівняно з 2019 роком.

4 етап. Аналіз показників фінансової стійкості.

Фінансова стійкість – це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів [43].

Для характеристики ступеня забезпеченості запасів і витрат визначається три показники наявності джерел їх формування р. 3, 5, 7 табл. 2.8 (ВОК, ВДПК,

ОК), яким відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їх формування р. 9, 10, 11 табл. 2.8 ($\Delta \pm \text{ВОК}$, $\Delta \pm \text{ВДПК}$, $\Delta \pm \text{ОК}$) [44, с. 8-13], де:

ВОК – наявність власних оборотних засобів (коштів);

ВДПК – наявність власних і довгострокових джерел формування запасів;

ОК – наявність загальної величини джерел формування запасів;

$\Delta \pm \text{ВОК}$ – надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів (забезпеченість запасів і затрат власними оборотними коштами);

$\Delta \pm \text{ВДПК}$ – надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів;

$\Delta \pm \text{ОК}$ – надлишок (+) або нестача (–) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів.

За допомогою цих показників визначається фінансова ситуація за ступенем стійкості підприємства в табл. 2.8, виходячи з критеріїв табл. 2.9.

Таблиця 2.8 – Визначення типу фінансової стійкості підприємства [44, с. 12]

тис. грн

№ ряд- ку	Показники		На кінець періоду		
			2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6
1	Власний капітал, ВК	ряд.1495 Ф№1-к	20 001 765	19 298 973	20 217 251
2	Необоротні активи, НА	ряд.1095 Ф№1-к	7 875 467	8 029 532	7 725 313
3	Наявність власних оборотних засобів (коштів), $\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА}$	р.1 – р.2	12 126 298	11 269 441	12 491 938
4	Довгострокові кредити банку (зобов'язання), ДЗ	ряд.1510 Ф№1-к	280 751	0	54 647
5	Наявність власних і довгострокових джерел формування запасів, $\text{ВДПК} = \text{ВОК} + \text{ДЗ}$	р.3 + р.4	12 407 049	11 269 441	12 546 585
6	Короткострокові кредити банків (зобов'язання), КЗ	ряд.1600 Ф№1-к	560 539	641 896	423 638
7	Наявність загальної величини джерел формування запасів, $\text{ОК} = \text{ВОК} + \text{ДЗ} + \text{КЗ}$	р.5 + р.6	12 967 588	11 911 337	12 970 223
8	Запаси та затрати, ЗВ	ряд.1100+1190 Ф№1-к	15 496 801 (13 381 046+ 2 115 755)	16 048 166 (13 960 255+ 2 087 911)	15 931 608 (13 649 208+ 2 282 400)

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6
Показники типу фінансової стійкості					
9	Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів (забезпеченість запасів і затрат власними оборотними коштами), $\Delta \pm \text{ВОК} = \text{ВОК} - \text{ЗВ}$	p.3 – p.8	-3 370 503	-4 778 725	-3 439 670
10	Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових позикових коштів для формування запасів, $\Delta \pm \text{ВДПК} = \text{ВДПК} - \text{ЗВ}$	p.5 – p.8	-3 089 752	-4 778 725	-3 385 023
11	Надлишок (+), нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів, $\Delta \pm \text{ОК} = \text{ОК} - \text{ЗВ}$	p.7 – p.8	-2 529 213	-4 136 829	-2 961 385
12	Тривимірний показник (S)		0, 0, 0	0, 0, 0	0, 0, 0
13	Тип фінансової стійкості (S)		Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан

Таблиця 2.9 – Чотири типи фінансової стійкості підприємства [44, с. 11]

Тип фінансової стійкості	Умови			Тримірний показник (S)
Абсолютна стійкість фінансового стану	$\Delta \text{ВОК} \geq 0$	$\Delta \text{ВДПК} \geq 0$	$\Delta \text{ОК} \geq 0$	S - 1,1,1
Нормальна стійкість фінансового стану	$\Delta \text{ВОК} < 0$	$\Delta \text{ВДПК} \geq 0$	$\Delta \text{ОК} \geq 0$	S - 0,1,1
Нестійкий фінансовий стан	$\Delta \text{ВОК} < 0$	$\Delta \text{ВДПК} < 0$	$\Delta \text{ОК} \geq 0$	S - 0, 0,1
Кризовий фінансовий стан	$\Delta \text{ВОК} < 0$	$\Delta \text{ВДПК} < 0$	$\Delta \text{ОК} < 0$	S - 0,0,0

Виходячи з розрахунків табл. 2.9, $\Delta \text{ВОК} < 0$, $\Delta \text{ВДПК} < 0$, $\Delta \text{ОК} < 0$, тобто тримірний показник S (0,0,0), то досліджуємо підприємство у 2018-2020 роках відносилося до четвертого типу фінансової стійкості – кризовий фінансовий стан. Підприємством для забезпечення запасів, крім власних оборотних коштів залучаються довгострокові та короткострокові кредити банків, тобто йому не вистачає "нормальних" джерел для формування запасів. Отже показник (S) вказує на неплатоспроможність підприємства [44, с. 11].

Розрахунок показників фінансової стійкості підприємства, результати яких зведені в табл. 2.9:

1) Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) розраховується як відношення власного капіталу до підсумку балансу [45; 46].

Коеф. фін. незалежності = [Власний капітал (ряд.1495)] : [Валюта балансу (ряд.1900)]

Коеф. фін. незалежності 2018 р. = 20 001 765 : 27 652 379 = 0,723

Коеф. фін. незалежності 2019 р. = 19 298 973 : 26 881 945 = 0,718

Коеф. фін. незалежності 2020 р. = 20 217 251 : 28 150 817 = 0,718

2) Коефіцієнт фінансової залежності розраховується як відношення підсумку балансу до власного капіталу [45; 46].

Коеф. фін. залежності = [Валюта балансу (ряд.1900)] : [Власний капітал (ряд.1495)]

Коеф. фін. залежності 2018 р. = 27 652 379 : 20 001 765 = 1,382

Коеф. фін. залежності 2019 р. = 26 881 945 : 19 298 973 = 1,393

Коеф. фін. залежності 2020 р. = 28 150 817 : 20 217 251 = 1,392

3) Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується як співвідношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до суми пасивів [47].

Коеф. фін. стійкості = [Власний капітал (ряд.1495) + Довгострокові позикові кошти (ряд.1510)] : [Пасив валюти балансу (ряд.1900)]

Коеф. фін. стійкості 2018 р. = (20 001 765 + 280 751) : 27 652 379 = 0,733

Коеф. фін. стійкості 2019 р. = (19 298 973 + 0) : 26 881 945 = 0,718

Коеф. фін. стійкості 2020 р. = (20 217 251 + 54 647) : 28 150 817 = 0,720

4) Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля фінансування) вказує, скільки на одну гривню, вкладену у власний капітал підприємства, припадає позикових коштів [46].

Коеф. фін.ризик = [Позикові кошти (ряд.1510+1600)] : [Власний капітал (ряд.1495)]

Коеф. фін.ризик 2018 р. = (280 751 + 560 539) : 20 001 765 = 0,042

Коеф. фін.ризик 2019 р. = (0 + 641 896) : 19 298 973 = 0,033

Коеф. фін.ризик 2020 р. = (54 647 + 423 638) : 20 217 251 = 0,024

Таблиця 2.10 – Динаміка показників фінансової стійкості

Показники	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+;-)		Примітки
					2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.	
Коефіцієнт фінансової незалежності	$\geq 0,5$	0,723	0,718	0,718	-0,005	0	в межах норми
Коефіцієнт фінансової залежності	≤ 1	1,382	1,393	1,392	0,011	-0,001	більше норми
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	0,733	0,718	0,720	-0,015	0,002	в межах норми
Коефіцієнт фінансового ризику	≤ 1	0,042	0,033	0,024	-0,009	-0,009	в межах норми

Основні показники фінансової стійкості з табл. 2.10 показують:

1) Коефіцієнт фінансової незалежності склав у 2018 році 0,723, у 2019 році 0,718, у 2020 році 0,718, що є в межах нормативного значення $\geq 0,5$. Так власний капітал підприємства у загальних вкладеннях у підприємство, відповідно, складає 72,3 %, 71,8 %, 71,8 %, що показує частину майна підприємства, яке було придбано за рахунок його власних коштів. Зниження цього показника з 0,723 до 0,718 характеризує тенденцію до підвищення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування його активів. Чим вище зазначений коефіцієнт, тим підприємство більш фінансово стійке та незалежне від кредитів і займів.

2) Коефіцієнт фінансової залежності у 2018 році 1,382, у 2019 році 1,393, у 2020 році 1,392, при нормативному значенні ≤ 1 , означає, що в кожній 1,38 грн, 1,39 грн, 1,39 грн вкладеній в активи підприємства, відповідно, на 0,38 грн, 0,39 грн, 0,39 грн, десь позичено. Якщо його значення наближається до одиниці, то це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство. Оскільки у досліджуємому підприємстві коефіцієнт фінансової залежності перевищує одиницю, то це вказує, що власники не фінансують повністю своє підприємство, а залучають довгострокові та короткострокові кредити банку (ряд.1510, 1600 Балансу). Збільшення в динаміці цього показника у 2019 році на +0,011 (з 1,382 до 1,393) означає збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства.

3) Коефіцієнт фінансової стійкості склав у 2018 році 0,733, у 2019 році 0,718, у 2020 році 0,720 та вказує, що частку активів (73,3 %, 71,8 %, 72,0 % відповідно) підприємство здатне фінансувати за рахунок постійного капіталу і

капіталу, залученого на довгостроковій основі. При нормативному значенні коефіцієнта 0,7-0,9, у досліджуваному періоді такий показник був в межах норми, що говорить про гарні перспективи розвитку підприємства, низький ризик банкрутства.

4) Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля фінансування) склав у 2018 році 0,042, у 2019 році 0,033, у 2020 році 0,024 та означає, що на одну гривню вкладену у власний капітал підприємства, припадає, відповідно, 0,042 грн, 0,033 грн, 0,024 грн позикових коштів. Розраховане значення коефіцієнта є в межах нормативного значення коефіцієнта ≤ 1 . Поступове зниження його значення на -0,018 свідчить про зменшення залежності підприємства від позикових коштів і, відповідно, збільшення його фінансової стійкості.

Отже, проведений аналіз показників фінансової стійкості АТ «МОТОР СІЧ» двояко характеризує інвестиційну привабливість підприємства. З одного боку підприємство у 2018-2020 роках відносилось до четвертого типу фінансової стійкості – кризовий фінансовий стан, а також розрахований коефіцієнт фінансової залежності перевищував нормативне значення (≤ 1), тобто власники не фінансували повністю своє підприємство, а залучали довгострокові та короткострокові кредити банку, що характеризує низьку інвестиційну привабливість АТ «МОТОР СІЧ». З іншого боку, слід звернути увагу, що розраховані значення коефіцієнтів, які знаходяться у межах рекомендованих норм, характеризують достатньо високу інвестиційну привабливість підприємства, а саме коефіцієнт фінансової незалежності (підприємство фінансово стійке та незалежне від кредитів і займів), коефіцієнт фінансової стійкості (підприємство здатне фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі, має гарні перспективи розвитку, низький ризик банкрутства) та коефіцієнт фінансового ризику (свідчить про зменшення залежності підприємства від позикових коштів та збільшення його фінансової стійкості).

2.3 Сучасний стан інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ»

Для оцінки інвестиційної привабливості варто дослідити динаміку рентабельності підприємства.

Рентабельність – це відносний показник прибутковості, що характеризує ефективність господарської та фінансової діяльності підприємства [48].

Прибутковість підприємства передбачає отримання прибутку та забезпечення певного його рівня відносно вкладеного капіталу, отриманих доходів чи здійснених витрат [49].

Дослідженню підлягали показники:

– Консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан) АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2018 р., на 31 грудня 2019 р., на 31 грудня 2020 р. Форми № 1-к, додані у додатках Д, Е, Ж [27; 28; 29]. Зведені дані наведено у додатку А;

– Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2018 рік, 2019 рік, 2020 рік Форми № 2-к, додані у додатках И, К, Л [30; 31; 32]. Зведені дані наведено у додатку Б.

Класифікація та порядок розрахунку показників рентабельності наведені у табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Класифікація та порядок розрахунку показників рентабельності [50]

Показник	Порядок розрахунку	Джерело одержання вихідної інформації
Рентабельність активів (Ра)	Чистий прибуток / (Сума активів на початок і кінець року поділена на 2) · 100	ряд.2350 Ф№2-к / ряд.1300 Ф№1-к
Рентабельність власного капіталу (Рвк)	Чистий прибуток / (Сума власного капіталу на початок і кінець року поділена на 2) · 100	ряд.2350 Ф№2-к / ряд.1495 Ф№1-к
Рентабельність діяльності (Рд)	Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) · 100	ряд.2350 Ф№2-к / ряд.2000 Ф№2-к
Рентабельність продукції (Рп)	[Прибуток(збиток) від операційної діяльності + [інші операційні витрати – інші операційні доходи]] / [Собівартість реалізованої продукції + адміністративні витрати + витрати на збут] · 100	[(ряд.2190, 2195) + [(ряд.2180) – (ряд.2120 Ф№2-к)]] / [(ряд.2050) + (ряд.2130) + (ряд.2150 Ф№2-к)]

Показники рентабельності підприємства визначені виходячи із порядку розрахунку наведеного в табл. 2.11, зведені у табл. 2.12 та на рис. 2.5:

1) Рентабельність активів (Ра):

$$Ra_{2018 \text{ р.}} = 747\,353 / ((27\,967\,399 + 27\,652\,379) / 2) \cdot 100 = 2,7 \%$$

$$Ra_{2019 \text{ р.}} = 0 / ((27\,652\,379 + 26\,881\,945) / 2) \cdot 100 = 0 \%$$

За 2019 рік згідно рядка 2350 «Чистий фінансовий результат» Форми № 2-к прибуток відсутній, а по рядку 2355 підприємство отримало збиток у сумі -702 649 тис. грн.

$$Ra_{2020 \text{ р.}} = 900\,886 / ((26\,881\,945 + 28\,150\,817) / 2) \cdot 100 = 3,3 \%$$

2) Рентабельність власного капіталу (Рвк):

$$Рвк_{2018 \text{ р.}} = 747\,353 / ((19\,424\,491 + 20\,001\,765) / 2) \cdot 100 = 3,8 \%$$

$$Рвк_{2019 \text{ р.}} = 0 / ((20\,001\,765 + 19\,298\,973) / 2) \cdot 100 = 0 \%$$

$$Рвк_{2020 \text{ р.}} = 900\,886 / ((19\,298\,973 + 20\,217\,251) / 2) \cdot 100 = 4,6 \%$$

3) Рентабельність діяльності (Рд):

$$Рд_{2018 \text{ р.}} = 747\,353 / 12\,831\,788 \cdot 100 = 5,8 \%$$

$$Рд_{2019 \text{ р.}} = 0 / 10\,074\,185 \cdot 100 = 0 \%$$

$$Рд_{2020 \text{ р.}} = 900\,886 / 11\,459\,048 \cdot 100 = 7,9 \%$$

4) Рентабельність продукції (Рп):

$$Рп_{2018 \text{ р.}} = (1\,504\,957 + (2\,037\,929 - 683\,185)) / (8\,043\,199 + 1\,445\,884 + 483\,004) \cdot 100 = 28,7 \%$$

$$Рп_{2019 \text{ р.}} = (-655\,567 + (2\,597\,192 - 590\,361)) / (6\,973\,570 + 1\,318\,972 + 430\,379) \cdot 100 = 15,5 \%$$

За 2019 рік згідно рядка 2190 «Фінансовий результат від операційної діяльності» Форми № 2-к прибуток відсутній, а по рядку 2195 підприємством отримано збиток у сумі -655 567 тис. грн.

$$Рп_{2020 \text{ р.}} = (1\,956\,507 + (1\,511\,491 - 887\,580)) / (7\,127\,961 + 1\,212\,505 + 538\,164) \cdot 100 = 29,1 \%$$

Таблиця 2.12 – Динаміка показників оцінки рентабельності підприємства

Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+,-)		
					2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.
Рентабельність активів (Ра)	> 0	2,7	0	3,3	-2,7	0,6	3,3
Рентабельність власного капіталу (Рвк)	> 0	3,8	0	4,6	-3,8	0,8	4,6
Рентабельність діяльності (Рд)	> 0	5,8	0	7,9	-5,8	2,1	7,9
Рентабельність продукції (Рп)	> 0	28,7	15,5	29,1	-13,2	0,4	13,6

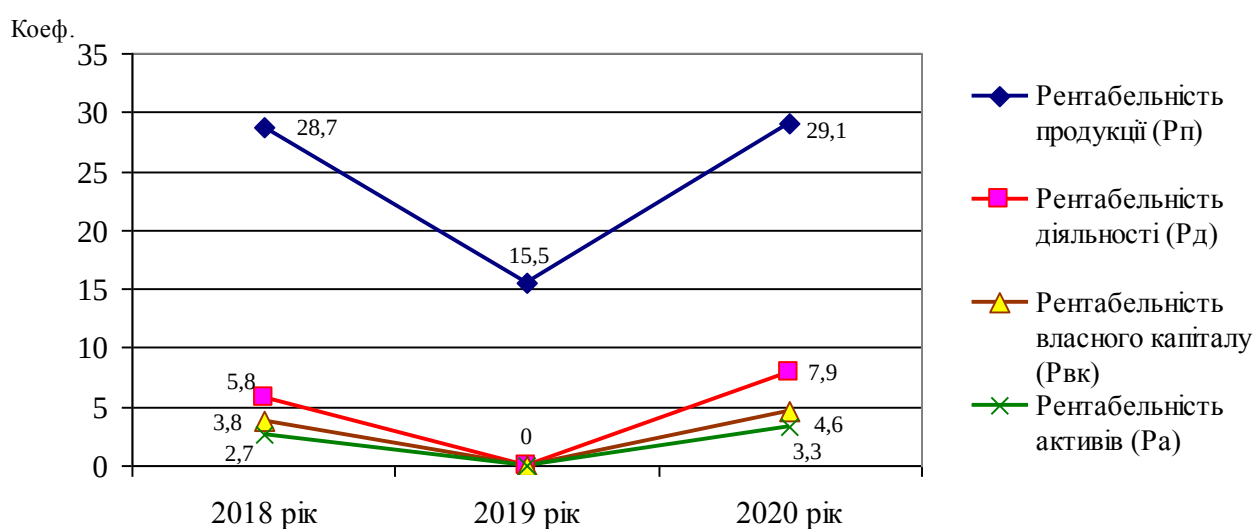

Рисунок 2.5 – Динаміка рентабельності

Отже аналіз показників рентабельності за 2018 рік показує, що фінансово-господарська діяльність підприємства була прибутковою. У 2019 році спостерігається різке погіршення ефективності діяльності, підприємство працювало з нульовою рентабельністю активів (Ра), власного капіталу (Рвк) та діяльності (Рд) (0 %), а лише рентабельність продукції (Рп) склала 15,5 %. На позитивну динаміку вказують показники за 2020 рік, а саме спостерігається збільшення за всіма показниками рентабельності, які у тому числі перевищують позитивні коефіцієнти за прибутковий 2018 рік, що свідчить про збільшення прибутковості та покращення ефективності діяльності підприємства.

Отже, проведений аналіз показників рентабельності АТ «МОТОР СІЧ»

характеризує достатньо високу інвестиційну привабливість підприємства та активізацію його фінансово-господарської діяльності у 2020 році порівняно з 2019 роком.

Також для оцінки інвестиційної привабливості варто дослідити показники ділової активності підприємства.

Аналіз показників ділової активності дає змогу оцінити в динаміці оборотність власного капіталу, фондівдачі основних засобів, активів, матеріальних запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості [50].

Показники ділової активності наведено у табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Класифікація та порядок розрахунку показників оцінки ділової активності підприємства [50; 51]

Показник	Порядок розрахунку	Джерело одержання вихідної інформації
1	2	3
Коефіцієнт оборотності основних фондів - фондівдача (Корф)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / (Сума первісної вартості основних засобів на початок і кінець року поділена на 2). Позитивною тенденцією є збільшення показника.	ряд.2000 Ф№2-к / ряд.1011 Ф №1-к
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів (Комз)	Собівартість реалізованої продукції / (Сума запасів на початок і кінець року поділена на 2). Позитивною тенденцією є збільшення показника.	ряд.2050 Ф№2-к / ряд.1100 Ф №1-к
Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / (Сума активів на початок і кінець року поділена на 2). Позитивною тенденцією є збільшення показника.	ряд.2000 Ф№2-к / ряд.1300 Ф №1-к
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / (Підсумок I розділу пасиву балансу на початок і кінець року поділена на 2). Позитивною тенденцією є збільшення показника.	ряд.2000 Ф№2-к / ряд.1495 Ф №1-к
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / (Сума дебіторської заборгованості на початок і кінець року поділена на 2). Позитивною тенденцією є збільшення показника.	ряд.2000 Ф№2-к / (ряд.1125+1130+1135+1140+1155 Ф№1-к)
Тривалість погашення дебіторської заборгованості (Тпдз), днів	360 днів у році / Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз). Позитивною є тенденція зменшення показника.	
Тривалість погашення кредиторської заборгованості (Тпкз), днів	360 днів у році · (Сума кредиторської заборгованості на початок і кінець року поділена на 2) / Собівартість реалізованої продукції. Позитивною є тенденція зменшення показника.	(ряд.1605+ 1615 + 1620 + 1625 + 1630 + 1635 + 1640 Ф№1-к) / ряд.2050 Ф№2-к

Виходячи з табл. 2.13 визначимо основні показники оцінки ділової

активності підприємства результати яких зведені у табл. 2.14:

1) Коефіцієнт оборотності основних фондів (Кооф):

$$\text{Кооф 2018 р.} = (12\,831\,788 / ((10\,018\,586 + 11\,055\,187) / 2)) = 1,218$$

$$\text{Кооф 2019 р.} = (10\,074\,185 / ((11\,055\,187 + 12\,277\,372) / 2)) = 0,864$$

$$\text{Кооф 2020 р.} = (11\,459\,048 / ((12\,277\,372 + 12\,782\,649) / 2)) = 0,915$$

2) Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів (Комз):

$$\text{Комз 2018 р.} = (8\,043\,199 / ((11\,937\,249 + 13\,381\,046) / 2)) = 0,635$$

$$\text{Комз 2019 р.} = (6\,973\,570 / ((13\,381\,046 + 13\,960\,255) / 2)) = 0,510$$

$$\text{Комз 2020 р.} = (7\,127\,961 / ((13\,960\,255 + 13\,649\,208) / 2)) = 0,516$$

3) Коефіцієнт оборотності активів (Коа):

$$\text{Коа 2018 рік} = (12\,831\,788 / ((27\,967\,399 + 27\,652\,379) / 2)) = 0,461$$

$$\text{Коа 2019 р.} = (10\,074\,185 / ((27\,652\,379 + 26\,881\,945) / 2)) = 0,369$$

$$\text{Коа 2020 р.} = (11\,459\,048 / ((26\,881\,945 + 28\,150\,817) / 2)) = 0,416$$

4) Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк):

$$\text{Ковк 2018 р.} = (12\,831\,788 / ((19\,424\,491 + 20\,001\,765) / 2)) = 0,651$$

$$\text{Ковк 2019 р.} = (10\,074\,185 / ((20\,001\,765 + 19\,298\,973) / 2)) = 0,513$$

$$\text{Ковк 2020 р.} = (11\,459\,048 / ((19\,298\,973 + 20\,217\,251) / 2)) = 0,580$$

5) Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) та тривалість погашення дебіторської заборгованості (Тпдз):

$$\begin{aligned} \text{Кодз 2018 р.} = & (12\,831\,788 / [((3\,074\,753 + 1\,319\,210) + (599\,287 + 993\,013) + \\ & (270\,757 + 271\,532) + (490 + 310) + (232\,925 + 239\,295)) / 2]) = 3,665 \end{aligned}$$

$$\text{Тпдз 2018 р.} = 360 / 3,665 = 98 \text{ днів}$$

$$\begin{aligned} \text{Кодз 2019 р.} = & (10\,074\,185 / [((1\,319\,210 + 1\,067\,667) + (993\,013 + 669\,172) + \\ & (271\,532 + 170\,958) + (310 + 219) + (239\,295 + 133\,826)) / 2]) = 4,141 \end{aligned}$$

$$\text{Тпдз 2019 р.} = 360 / 4,141 = 87 \text{ днів}$$

$$\begin{aligned} \text{Кодз 2020 р.} = & (11\,459\,048 / [((1\,067\,667 + 1\,685\,106) + (669\,172 + 653\,580) + \\ & (170\,958 + 130\,801) + (219 + 516) + (133\,826 + 383\,683)) / 2]) = 4,681 \end{aligned}$$

$$\text{Тпдз 2020 р.} = 360 / 4,681 = 77 \text{ днів}$$

6) Тривалість погашення кредиторської заборгованості (Кодкз):

$$\text{Токз 2018 р.} = 360 \cdot [((103 + 9\,103) + (539\,976 + 777\,142) + (208\,736 + 243\,654) + (40\,605 + 46\,934) + (113\,052 + 132\,887) + (3\,142\,475 + 2\,182\,125) + (98\,133 + 32\,336)) / 2] / 8\,043\,199 = 169 \text{ днів}$$

$$\text{Токз 2019 р.} = 360 \cdot [((9\,103 + 103) + (777\,142 + 1\,040\,034) + (243\,654 + 32\,883) + (46\,934 + 41\,376) + (132\,887 + 104\,696) + (2\,182\,125 + 2\,281\,754) + (32\,336 + 32\,314)) / 2] / 6\,973\,570 = 180 \text{ днів}$$

$$\text{Токз 2020 р.} = 360 \cdot [((103 + 103) + (1\,040\,034 + 721\,671) + (32\,883 + 80\,042) + (41\,376 + 41\,635) + (104\,696 + 129\,720) + (2\,281\,754 + 2\,769\,949) + (32\,314 + 26\,511)) / 2] / 7\,127\,961 = 184 \text{ дні}$$

Таблиця 2.14 – Динаміка показників оцінки ділової активності підприємства

Показник	Позитивною є тенденція	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-)	
					2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.
Коефіцієнт оборотності основних фондів (Кооф)	збільшення	1,218	0,864	0,915	-0,354	0,051
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів (Комз)	збільшення	0,635	0,510	0,516	-0,125	0,006
Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	збільшення	0,461	0,369	0,416	-0,092	0,047
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	збільшення	0,651	0,513	0,580	-0,138	0,067
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	збільшення	3,665	4,141	4,681	0,476	0,54
Тривалість погашення дебіторської заборгованості (Тпдз), днів	зменшення	98	87	77	-11	-10
Тривалість погашення кредиторської заборгованості (Тпкз), днів	зменшення	169	180	184	11	4

Отже при аналізі показників оцінки ділової активності підприємства у 2019 році порівняно з 2018 роком спостерігалася негативна динаміка, яка характеризується зменшенням коефіцієнтів оборотності основних фондів, запасів, активів, власного капіталу та збільшенням тривалості погашення кредиторської заборгованості), що свідчить про зниження ділової активності підприємства у зв'язку з погіршенням фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз показників оцінки ділової активності підприємства за 2020 рік

порівняно з 2019 роком показав навпаки позитивну динаміку за всіма коефіцієнтами, лише показник тривалості погашення кредиторської заборгованості має негативну тенденцію (спостерігається збільшення тривалості погашення). Покращення показників свідчить про підвищення ділової активності підприємства.

Отже, проведений аналіз показників ділової активності АТ «МОТОР СІЧ» характеризує достатньо високу інвестиційну привабливість підприємства та активізацію його фінансово-господарської діяльності у 2020 році порівняно з 2019 роком.

Таким чином проведений аналіз основних показників інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» на підставі даних фінансової звітності за 2018-2020 роки надав уявлення про наявний фінансовий стан підприємства.

Даний аналіз показав, що у 2019 році порівняно з 2018 роком спостерігалось погіршення показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства. За результатами роботи підприємства за 2020 рік навпаки є позитивна динаміка.

Досліджуючи публічну інформацію з'ясовано, що для АТ «МОТОР СІЧ» 2018-2019 роки були надзвичайно складними. На показники негативно вплинули такі фактори, як зменшення попиту на окремі види продукції, затяжне погіршення кон'юнктури зовнішнього ринку збуту і часткова його втрата, довгостроковий процес імпортозаміщення матеріалів і комплектуючих, вжиті Національним банком заходи щодо обмеження валютних операцій [23, с. 61-62; 24, с. 76].

Вказані фактори відволікали обігові кошти підприємства, що перешкоджало провести у повному обсязі модернізацію виробництва. Незважаючи на мобілізацію трудових, технічних, фінансових і організаційних ресурсів, Товариство не мало можливості працювати на повну потужність і реалізувати всі намічені плани [23, с. 62; 24, с. 76].

Крім вказаних негативних факторів, на діяльність підприємства у 2020 році негативно вплинуло встановлення карантину та введення протиепідеміологічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, у

зв'язку з чим підприємством понесені витрати на оплату вимушеного простою працівників без створення матеріального еквіваленту праці [25, с. 83].

Однак, за наявності впливу негативних факторів підприємство за 2020 рік отримало чистий прибуток у розмірі 900 886 тис. грн, що є більше порівняно прибутком за 2018 рік 747 353 тис. грн та збитками за 2019 рік у сумі -702 649 тис. грн.

Отже результати вищенаведених розрахунків свідчить про зростання у 2020 році інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» та можна вважати достатньо високою інвестиційну привабливість досліджуемого підприємства, але фінансовий стан підприємства свідчить про відсутність фінансової стійкості та хитку платоспроможність у досліджуємих періодах.

Проведений аналіз основних показників інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» на підставі даних фінансової звітності за 2018-2020 роки надає уявлення про наявний фінансовий стан підприємства.

Крім цього для комплексного уявлення про сучасний стан інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» досліджено публічну інформацію щодо окремих факторів, які також впливають на формування інвестиційної привабливості досліджуемого підприємства, що наведено в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Вплив окремих факторів на інвестиційну привабливість АТ «МОТОР СІЧ»

Фактори впливу на інвестиційну привабливість	Сутність
1	2
Статутний капітал	Статутний капітал сформований у великих розмірах та забезпечений майном характеризує достатньо високу інвестиційну привабливість підприємства [21, с. 19].
Характеристика дирекції та схеми управління	Організаційна структура включають різноманітні напрямки діяльності, при цьому відокремлені підрозділи розташовані у різних регіонах України, представництва – в різних країнах, що вказує на великий потенціал розвитку підприємства та характеризує високу інвестиційну привабливість підприємства [21, с. 32, с. 34; 22, с. 61-62; 24, с.35-44; 25, с.49-57].

Продовження таблиці 2.15

1	2
Ринки збуту	Сформовані ринки збуту, налагоджені стосунки з клієнтами на внутрішньому та зовнішньому ринку з низкою країн далекого зарубіжжя та СНД, вказують на можливість розширення ринку збуту, що характеризує високу інвестиційну привабливість підприємства документації [23, с. 200; 24, с. 69, с. 71; 25, с. 78, с. 194].
Галузеві ризики та конкуренція в галузі	Галузеві ризики та конкуренція в галузі вказують на проблеми, які потрібно врахувати при реалізації інвестиційних проєктів та запроваджувати заходи щодо підвищення конкурентоспроможності продукції [23, с. 53-54, с. 56].
Кадровий потенціал	Кадровий потенціал, розвиток та навчання персоналу є основою для підвищення ефективності діяльності та інвестиційної привабливості. Аналіз кадрового потенціалу вказує на значне скорочення чисельності штату, що безпосередньо пов'язано із зменшенням обсягів реалізації основної продукції та часткової втрати ринків збуту, а структура промислово-виробничого персоналу за категоріями та якісними показниками персоналу вказує на наявність висококваліфікованого персоналу. Це характеризує достатньо високу інвестиційну привабливість підприємства [23, с. 41; 24, с.56; 25, с.64]
Територіальне розташування та інфраструктура	Підприємство займає вигідне територіальне розташування та має розвинуту інфраструктуру, що характеризує достатньо високу інвестиційну привабливість підприємства [52].
Пільги та державна підтримка суб'єкта літакобудування	Наявність пільг з оподаткування та державної підтримки, як суб'єкту літакобудування, є вагомим позитивним фактором для діяльності та розвитку підприємства за напрямком основної діяльності, що характеризує високу інвестиційну привабливість підприємства [24, с. 113; 26, с. 1-3, с. 5].
Проведення науково-дослідних розробок	Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) підприємства виступають запорукою ефективної роботи та розвитку підприємства, покращення фінансового стану та конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також вказує на високий рівень виробничої бази та кваліфікації інженерно-технічного персоналу, що характеризує високу інвестиційну привабливість підприємства [23, с. 83; 24, с. 68, с.76; 25, с.62].
Реалізовані інвестиційні проєкти	Підприємство реалізувало інвестиційний проєкт 28-2968 «Організація виробництва вертолітних лопатів із композитних матеріалів на АТ "МОТОР СІЧ"» із передбаченим загальним обсягом інвестицій у розмірі 120 000,0 тис. дол. США, терміном окупності проєкту 10,4 роки та рентабельністю 13 % [52]. У грудні 2018 року на АТ «МОТОР СІЧ» у м. Запоріжжі було відкрито новий сучасний цех з виробництва композитних елементів для вертольотів [53]. Даний успішний реалізований інвестиційний проєкт вказує на розвиток підприємства та надає впевненості щодо прийняття рішення інвестором про вкладання коштів саме в це підприємство, що характеризує високу інвестиційну привабливість підприємства.

Проведений аналіз основних показників інвестиційної привабливості та дослідження іншої публічної інформації показали різні сторони інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ».

Оскільки на інвестиційну привабливість АТ «МОТОР СІЧ» мають вплив як зовнішні, так і внутрішні фактори, то проведення SWOT-аналізу надасть змогу отримати такі результати щодо сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз Товариства, що допоможе інвестору правильно оцінити можливості розвитку підприємством в майбутньому (див. табл. 2.16) [54, с. 57].

Таблиця 2.16 – Матриця SWOT-аналізу АТ «МОТОР СІЧ» [55, с. 155; 23; 24; 25]

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Внутрішні фактори	– відомий на світовому ринку; – найбільше підприємство в авіаційній промисловості України; – успішний багаторічний досвід роботи на зовнішньому та внутрішньому ринку; – довготривалі відносини з покупцями; – висока якість і надійність продукції; – розвиток нової вертолітної програми; – наявність представництв підприємства у інших країнах; – диверсифікація діяльності; – унікальні передові технології; – унікальна виробнича база; – висококваліфіковані кадри; – достатній рівень інтелектуального потенціалу для запровадження інновацій на підприємстві; – ефективна маркетингова політика; – створення мережі сервісних центрів, наближеної до споживача	– використання застарілого обладнання (незважаючи на постійний процес їх оновлення); – високий рівень зносу основних фондів підприємств; – нестача фінансових ресурсів для модернізації виробництва; – лінійно-функціональна організаційна структура; – скорочення чисельності персоналу; – залежність від іноземних комплектуючих; – низький попит на продукцію на внутрішньому ринку; – залежність від ситуації на зовнішньому ринку
	Можливості (O)	Загрози (T)
Зовнішні фактори	– освоєння нових ринків збуту продукції; – зростання попиту на авіаційну продукцію на внутрішньому та зовнішньому ринку; – використання нових технологій; – розробка нових видів продукції; – державна фінансова та правова підтримка літакобудівельної галузі.	– низький попит на продукцію на внутрішньому ринку; – наявність сильних конкурентів на зовнішньому ринку; – недосконалість зовнішньоекономічного законодавства; – нестабільність валютного курсу; – проблеми політичного характеру; – проблеми економічного характеру.

Отже, галузь машинобудування, до якої відносить АТ «МОТОР СІЧ», за рівнем інвестиційною привабливістю є галуззю з достатньо високою інвестиційною привабливістю. За результатами проведеного аналізу сучасного стану інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ», як об'єкту інвестування, можна зробити висновки, що підприємство перебуває у складному становищі. Але його можна вважати як з достатньо високою інвестиційною привабливістю, оскільки потенціал до ефективного розвитку підприємства беззаперечно великий. Для його реалізації слід розробити дієву стратегію розвитку підприємства та втілити її в життя.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Шляхи покращення інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ»

Покращення інвестиційної привабливості характеризується позитивною тенденцією змін показників ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності, що дозволить підвищити інвестиційний імідж, усунути основні причини стримування притоку інвестиційного капіталу, покращення загального фінансового стану підприємства.

При цьому поліпшення діяльності базується на підвищенні прибутковості підприємства, яке відбувається за рахунок збільшення обсягів продажу та зниження витрат.

Основними шляхами досягнення підвищення інвестиційної привабливості на рівні підприємства є [23, с. 54-55; 24, с. 69, с. 71, с. 76; 25, с. 82-83; 56, с. 61-62]:

а) для збільшення обсягу продажу:

1) вдосконалення, розробка і виробництво нових конкурентоспроможних на світовому ринку авіаційних двигунів, енергетичних установок, вертолітної техніки, а також продукції загальнотехнічного призначення і товарів народного споживання;

2) оскільки основним джерелом надходження коштів традиційно було виконання експортних контрактів з авіаційної та наземної техніки, то підприємству необхідно в подальшому продовжити співробітництво з традиційними партнерами в дальньому зарубіжжі і країнах СНД та виконувати раніше підписані й нові укладені контракти;

3) забезпечення повного рівня завантаженості виробничих потужностей, що дасть можливість розширювати діяльність та отримати додаткові доходи;

4) підвищення якості та характеристик продукції на всіх етапах виробництва для забезпечення відповідності продукції найвищим світовим стандартам якості;

5) постійне вдосконалення системи підготовки висококваліфікованого персоналу і виховання кадрів;

6) збереження традиційних і розширенню ринків збуту по всьому спектру продукції, що випускається, із застосуванням ефективних методів організації збуту продукції, таких як:

- інформування потенційних покупців продукції, з наданням вичерпної технічної інформації щодо продукції;

- до і після продажні консультації щодо технічних характеристик продукції та її експлуатації;

- цілеспрямована робота по підтримці іміджу підприємства;

- маркетингові дослідження ринків збуту з метою визначення пріоритетів та реалізації комерційно вигідних проєктів виробництва і продажу авіаційної та наземної техніки;

- встановлення прямих контактів представників підприємства з потенційними замовниками, а також через регіональних агентів, включаючи взаємні візити, прийом делегацій, переговори, консультації, а також через контакти документарного характеру (листи, звернення, комерційні пропозиції тощо);

- створення мережі регіональних представництв в різних регіонах світу, завдяки яких підприємство бере участь у тендерах на поставку продукції і послуг профілю підприємства, які проводяться державними організаціями різних країн. Також проведення рекламної роботи, надання допомоги в проведенні маркетингових дослідженнях, пошуку нових потенційних споживачів, оперативного інформування про зміни в кон'юктурі ринків.

- після продажне обслуговування, у тому числі створення мережі центрів сервісного обслуговування, наближену до тих регіонів, де експлуатується техніка, для підвищення якості та оперативності супроводу продукції в експлуатації;

- проведення рекламних заходів по просуванню продукції на нові ринки, публікації в спеціалізованих журналах і каталогах;

- участь в спеціалізованих виставках, тематично пов'язаних з виробленої підприємством продукцією, що робить бренд «МОТОР СІЧ» повсюдно впізнаваним.

б) для зменшення витрат:

- 1) пошук постачальників, що пропонують вигідніші умови придбання сировини та матеріалів тощо;

- 2) зменшення постійних та змінних витрат за рахунок економії;

- 3) зменшення постійних витрат шляхом скорочення надлишкових виробничих потужностей на окремих ділянках виробництва;

- 4) модернізація виробництва та придбання нового високопродуктивного обладнання, яке дозволить збільшити виробничі потужності, удосконалити технологічні процеси, підвищити ефективність (продуктивність) виробництва, скоротити витрати на утримання, технічне обслуговування та ремонт основних засобів;

- 5) впровадження прогресивних технологій з метою економії матеріалів, мінімізації відходів та використання їх у подальшому виробничому процесі;

- 6) підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства;

- 7) розробити та ввести ефективну систему мотивації власного персоналу до раціоналізаторської діяльності.

При цьому основним напрямком розвитку АТ «МОТОР СІЧ» є розробка і виробництво нових конкурентоспроможних на світовому ринку авіаційних двигунів, енергетичних установок, вертолітної техніки, а саме:

1. Авіаційна тематика. Підприємство для утримання своїх позицій на світових ринках: вдосконалює авіаційні двигуни, що випускаються; розробляє і впроваджує у виробництво нові конкурентоспроможні двигуни, призначені як для встановлення на нових літальних апаратах, так і для ремоторизації тих що вже експлуатуються з метою поліпшення їх льотних характеристик і експлуатаційних

якостей; налагоджує мережу сервісного обслуговування, наближену до тих регіонів, де експлуатується техніка [23, с. 105; 25, с.115].

2. Вертолітна тематика. Підприємство продовжує впроваджувати новий напрямок діяльності – вертолітну програму, яка дозволить вийти на ринок готових вертольотів. Підприємство працює над проектами по ремоторизації вертольотів Мі -8Т, Мі-8МТВ (Мі-17), Мі-24 та Мі-2 і оснащення їх новими двигунами, що дозволяє поліпшити експлуатаційні характеристики вертольотів. Також провадить роботи з освоєння ремонту вертолітних агрегатів для різних типів вертольотів, запуску власного виробництва, лопатей несучого й кермового гвинтів для вертольотів, працює над цілим переліком нових розробок по вертолітній тематиці й активно пропонує нову продукцію та послуги на традиційних і нових ринках [25, с. 79].

3. Продукція наземного призначення. Для підвищення конкурентоспроможності продукції наземного застосування Товариство працює над розширенням діапазону потужностей газотурбінних приводів і електростанцій, підвищенням ефективності газотурбінних електростанцій (поставка в складі когенераційних установок, поліпшення екологічних характеристик і ресурсних показників та інше) [23, с. 56].

Використання фінансових інструментів несе підприємству ряд пов'язаних з ними ризиків, які необхідно своєчасно мінімізувати:

1) Кредитних ризик являє собою ризик того, що покупець чи інші контрагенти не виконають свої зобов'язання, визначені договором, та залежить від індивідуальних характеристик кожного покупця/контрагента. Це особливо стосується дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) та іншої поточної дебіторської заборгованості. З метою зменшення впливу ризику кредитоспроможність кожного нового клієнта потребує аналізу перш ніж йому будуть запропоновані стандартні умови та строки здійснення платежів і поставок, при цьому аналізуються зовнішні рейтинги (за наявності), фінансова звітність та інша публічна інформація про контрагента [25, с. 116].

2) Ризик ліквідності полягає у тому, що підприємство не буде мати достатнього ліквідних активів для погашення своїх зобов'язань. Для забезпечення наявності ліквідних активів (особливо, грошових коштів) застосовується планування та бюджетування грошових потоків таким чином, щоб надходження коштів покривали поточні зобов'язання по мірі їх настання у звичайних умовах, а також забезпечували резерв для виконання непередбачених зобов'язань [25, с. 116].

3) Валютні ризики пов'язані з несприятливими змінами курсу іноземної валюти. Експортери зазнають збитків при зниженні курсу валюти, а імпортери – при його підвищенні. АТ «МОТОР СІЧ» має можливість частково захистити себе від валютних ризиків, оскільки має великий обсяг експортних і імпортних операцій, здійснюваних в одній валюті (основна валюта контрактів – долари США). Крім того, для мінімізації цього ризику частину кредитних ресурсів для закупівлі нового імпортного обладнання залучається в іноземній валюті [23, с. 54].

Наведені заходи спрямовані на забезпечення стабільного розвитку підприємства в умовах конкурентної боротьби, стабільного надходження фінансових ресурсів, їх ефективного використання, досягнення раціонального співвідношення власних і позикових коштів.

Також в результаті впровадження наведених заходів буде збільшено обсяг доходів підприємства, покращено фінансовий стан та основні показники інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ», що у свою чергу сприятиме залученню значних обсягів інвестицій.

3.2 Вектори державної підтримки АТ «МОТОР СІЧ» як суб'єкта літакобудування

З метою покращення інвестиційної привабливості підприємства на рівні держави потрібно зміцнити загальноекономічну ситуацію в країні, забезпечити

машинобудівним підприємствам стабільні зовнішні умови функціонування, надати фінансову й правову підтримку [56, с. 61].

У сучасних умовах суб'єктам господарювання літакобудівної промисловості передбачено надання тимчасово державної підтримки шляхом звільнення з 09.06.2010 по 01.01.2025 від сплати:

- податку на прибуток підприємства;
- податку на додану вартість при ввезенні товарів на митну територію України;
- ввізного мита при ввезенні товарів на митну територію України [26, с. 6].

Така державна підтримка забезпечується законодавчими актами:

1) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності [26, с. 8; 57].

2) Закон України «Про розвиток літакобудівної промисловості» створює умови для розвитку літакобудівної промисловості та однією із мети якого є забезпечення конкурентоспроможності літаків, двигунів для них та авіаційного обладнання вітчизняного виробництва. Відповідно до Закону [26, с. 8-9; 58]:

- літакобудування визнано пріоритетною галуззю економіки України і науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи по створенню нової авіаційної техніки віднесено до категорії критичних технологій (стаття 1 Закону);
- Закон застосовується до юридичних осіб - резидентів України, які здійснюють діяльність у галузі літакобудівної промисловості та мають відповідні ліцензії та сертифікати на право розробки або виробництва, або ремонту, або переобладнання, або модифікації, або технічного обслуговування авіаційної техніки та авіаційних двигунів (стаття 2 Закону);

3) Перелік суб'єктів літакобудування, щодо яких запроваджуються тимчасові заходи державної підтримки затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2010 № 405 [26, с. 9; 59].

4) Порядок здійснення контролю за використанням вивільнених коштів підприємств - суб'єктів літакобудування, на які поширюється дія норм статті 2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості», затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 476 (далі – Порядок), згідно якого [26, с. 9-11; 60]:

а) термін «вивільнені кошти» (пункт 2 Порядку) означає суму податку на прибуток, що визначається платником податку під час застосування пільги та не сплачується до державного бюджету України, а залишається у розпорядженні платника податку під зобов'язання їх використання за напрямками, які визначені Податковим кодексом України та цим Порядком.

б) вивільнені кошти використовуються на (пункти 5, 6 Порядку):

- науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи з літакобудування;
- створення чи переоснащення матеріально-технічної бази, під яким слід розуміти комплекс заходів щодо підвищення техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів і дільниць на основі впровадження передової техніки та технології, механізації та автоматизації виробництва, модернізації та заміни застарілого і фізично зношеного устаткування на нове продуктивніше з розширенням (або без такого) виробничих площ;

- збільшення обсягу виробництва;

- запровадження новітніх технологій (розробка, впровадження та освоєння виробництва нової продукції (послуг), створення чи впровадження та (або) вдосконалення конкурентоздатних технологій, організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що поліпшують структуру та якість виробництва основної продукції).

в) Платники податку ведуть окремий облік та визначають окремо прибуток, отриманий від діяльності за кодом виду економічної діяльності за ДК 009:2010, на

рівні класів 26.51, 26.70, 30.30, 51.21, 71.12, 71.20, 72.19, 85.59. Суми вивільнених коштів визнаються як отримане цільове фінансування.

5) Порядок ввезення на митну територію України товарів суб'єктами літакобудування із звільненням від сплати ввізного мита та податку на додану вартість, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 635 [26, с. 11; 61].

6) Податковий кодекс України та Митний кодекс України в частині підтримки літакобудівної галузі [26, с. 5-6; 62; 63].

Отримувачем державної підтримки є АТ «МОТОР СІЧ» та його ВП ЗМЗ ім. В.І. Омельченка АТ «МОТОР СІЧ», які внесено до Переліку суб'єктів літакобудування, щодо яких запроваджуються тимчасові заходи державної підтримки [26, с. 1-2, с. 7; 59].

Надавачем підтримки є Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [26, с. 2, с. 23].

Отже АТ «МОТОР СІЧ» (враховуючі ВП ЗМЗ ім. В.І. Омельченка АТ «МОТОР СІЧ») як суб'єкт літакобудування отримує державну підтримку у формі звільнення від сплати вказаних податків та ввізного мита, які має можливість направити на розвиток підприємства та підвищити свою інвестиційну привабливість. На перелічених умовах державна допомога буде надаватися підприємству до 02.08.2022 [26, с. 23].

Крім цього Антимонопольним комітетом України встановлено, що до Переліку суб'єктів літакобудування, щодо яких запроваджуються тимчасові заходи державної підтримки не внесено ТОВ «Хелітрейнінг Україна», яке здійснює діяльність з виробництва повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування, ремонту й технічного обслуговування повітряних і космічних літальних апаратів [26, с. 15].

При цьому надання державної підтримки саме АТ «МОТОР СІЧ» встановлює для нього перевагу серед інших суб'єктів господарювання, що здійснюють аналогічну діяльність та не отримують державної підтримки, та надає

йому економічну вигоду, яка була б недоступною для АТ «МОТОР СІЧ» за звичайних ринкових умов [26, с. 15].

Отже, надання такої державної підтримки покращує конкурентну позицію АТ «МОТОР СІЧ» порівняно з іншими суб'єктами господарювання, що в результаті призводить до спотворення або загрози спотворення економічної конкуренції [26, с. 16].

Державна допомога повинна бути допустимою для конкуренції відповідно до статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [26, с. 23].

Враховуючі наведене Антимонопольний комітет України, рішенням від 19 грудня 2019 р. № 837-р «Про результати розгляду справи про державну допомогу» постановив, що чинна державна допомога буде надаватись АТ «МОТОР СІЧ» та ВП ЗМЗ ім. В.І. Омельченка АТ «МОТОР СІЧ» після 02.08.2022 лише за умов виконання підприємством таких зобов'язань [26, с. 1, с. 23-24]:

1) забезпечити розроблення інвестиційного проєкту, який має передбачати, зокрема, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи з літакобудування, створення та переоснащення матеріально-технічної бази, збільшення обсягу виробництва, запровадження новітніх технологій, створення нових робочих місць;

2) забезпечити створення нових робочих місць у результаті реалізації цього інвестиційного проєкту;

3) забезпечити збереження нових робочих місць протягом не менше п'яти років з дня фактичного працевлаштування працівників та не менше п'яти років після завершення здійснення інвестицій;

4) забезпечити, щоб максимальний розмір державної допомоги не перевищував 50 % сукупного розміру витрат на реалізацію інвестиційного проєкту, за рахунок державної допомоги;

5) забезпечити фінансовий внесок у розмірі не менше 25 % витрат на реалізацію цього інвестиційного проєкту за рахунок власних ресурсів

підприємства або шляхом залучення зовнішнього фінансування без будь-якої державної підтримки.

При цьому, надавач державної допомоги (Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України) зобов'язаний проінформувати Антимонопольний комітет України про хід виконання зобов'язань підприємством до 02.08.2021 та про виконання зобов'язань до 02.02.2022 [26, с. 24].

Отже виконання підприємством наведених умов надасть ще більшого його розвитку підприємства та забезпечить працездатне населення Запорізької області новими робочими місцями, що значно підвищить інвестиційну привабливість АТ «МОТОР СІЧ».

3.3 Ефективність запропонованих заходів

Необхідно чітко розуміти, що без розвитку виробничої бази АТ «МОТОР СІЧ» не зможе здійснити розвиток підприємства та покращити свою інвестиційну привабливість, тому особливу увагу потрібно постійно приділяти переоснащенню матеріально-технічної бази (оновлення основних фондів).

Нове обладнання дозволить використовувати сучасні технології, збільшити виробничі потужності, удосконалити технологічні процеси, знизити трудомісткість виготовлення деталей і складових одиниць основними і допоміжними цехами, підвищити ефективність виробництва, рівень якості продукції, поліпшити умови праці персоналу [64, с. 13].

Однак оновлення виробництва тільки за рахунок дорогих придбань обладнання не завжди раціонально. Воно збільшує остаточну ціну продукції, що вкрай небажано в нинішніх непростих умовах господарювання. Тому позитивно буде впливати, обраний керівництвом 20 років назад, шлях розвитку виробництва, що поєднує введення в експлуатацію нового обладнання та модернізацію обладнання власними силами [65].

З цією метою на підприємстві діють ремонтно-механічний цех (м. Запоріжжя) та ВП «Лубенський верстатобудівельний завод» (Полтавська

область, м. Лубни), де і виконується капітальний ремонт і модернізація колишнього в експлуатації обладнання [65].

Ефективність цієї роботи характеризується тим, що: кожне відновлене обладнання обходиться підприємству на 25-35 % дешевше нового; модернізація проходить більш швидкими темпами, забезпечує безперебійну роботу обладнання, підвищує його продуктивність, збільшує коефіцієнт завантаження, скорочує витрати на обслуговування і ремонт. Таким чином, отримується обладнання не тільки з початковими технічними характеристиками, але і зі значним розширенням технологічних можливостей [65].

Отже, оновлення діючих основних фондів підприємства, з одного боку, сприяють постійному підтримуванню належного технічного рівня підприємства, а з іншого, – дають змогу збільшувати обсяг виробництва, знижувати собівартість виробів за рахунок скорочення витрат на обслуговування виробництва і його управління, підвищувати фондовіддачу та прибутковість [66].

Прогнозуємий обсяг отриманої державної підтримки на 2021 рік приймаємо на рівні вивільнених коштів за 2018 рік, який складе у розмірі 812 079 тис. грн. (табл. 3.1), а саме у розмірі суми податку на прибуток, що визначається платником податку під час застосування пільги та не сплачується до державного бюджету України, а залишається у його розпорядженні під зобов'язання їх використання за напрямками, які визначені Податковим кодексом України та Порядком здійснення контролю за використанням вивільнених коштів підприємств - суб'єктів літакобудування, на які поширюється дія норм статті 2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості» [26, с. 5, с. 9-10; 60].

Таблиця 3.1 – Прогноз обсягів державної підтримки [26, с. 5]

Показник	Обсяг отриманої підтримки за 2018 рік	Прогнозуємий обсяг отримання підтримки на 2021 рік
кошти, отримані в результаті звільнення від оподаткування податком на прибуток, тис. грн	812 079	812 079

Вважаючи, що вивільнені кошти будуть використані в повному обсязі на заходи по переоснащенню матеріально-технічної бази (оновлення основних засобів), то відбудеться збільшення активів балансу та первинної вартості основних фондів на 812 079 тис. грн відповідно. Прогнозні показники активів балансу наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Прогнозні показники активів Консолідованого балансу Форми № 1-к на 2021 рік

тис. грн

А К Т И В	Код рядка Форми № 1-к	Звітний 2020 рік	Коригування на прогноз	Прогнозний 2021 рік	Відхилення 2021 р. до 2020 р.	
		31.12.2020		31.12.2021	абсолютне, тис. грн	темپ росту, %
I. Необоротні активи						
Основні засоби:	1010					
первісна вартість	1011	12 782 649	812 079	13 594 728	812 079	106,4
БАЛАНС	1300	28 150 817	812 079	28 962 896	812 079	102,9

Розрахунки прогнозних показників фінансових результатів на 2021 рік приймаємо на базі даних розділу I Консолідованого звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2020 рік Форми № 2-к (див. додаток I), які скоригуємо:

1) Збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році від запропонованих заходів очікується отримати у розмірі 1 000 000 тис. грн або +8,727 % від показника за 2020 рік (11 459 048 тис. грн);

2) Збільшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році від запропонованих заходів приймаємо на рівні темпу росту чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) від цих заходів, яке відповідно складе +8,727 % від показника за 2020 рік (7 127 961 тис. грн), тобто складе у розмірі 622 057 тис. грн.

Прогнозні показники фінансових результатів Форми № 2-к на 2021 рік наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Прогнозні показники фінансових результатів Форми № 2-к на 2021 рік

тис. грн

Стаття	Код рядка Форми № 2-к	Звітний 2020 рік	Коригування на прогноз	Прогнозний 2021 рік	Відхилення 2021 р. до 2020 р.	
					абсолютне, тис. грн	темп росту, %
1	2	3	4	5	6=5-3	7 = 5*100/3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 459 048	1 000 000	12 459 048	1 000 000	108,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-7 127 961	-622 057	-7 750 018	-622 057	108,7
Валовий: - прибуток	2090	4 331 087		4 709 030	377 943	108,7
Інші операційні доходи	2120	887 580		887 580	0	100,0
Адміністративні витрати	2130	-1 212 505		-1 212 505	0	100,0
Витрати на збут	2150	-538 164		-538 164	0	100,0
Інші операційні витрати	2180	-1 511 491		-1 511 491	0	100,0
Фінансовий результат від операційної діяльності: - прибуток	2190	1 956 507		2 334 450	377 943	119,3
Дохід від участі в капіталі	2200	444		444	0	100,0
Інші фінансові доходи	2220	2 273		2 273	0	100,0
Інші доходи	2240	78 674		78 674	0	100,0
Фінансові витрати	2250	-737 923		-737 923	0	100,0
Інші витрати	2270	-41 915		-41 915	0	100,0
Фінансовий результат до оподаткування: - прибуток	2290	1 258 060		1 636 003	377 943	130,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-357 174		-357 174	0	100,0
Чистий фінансовий результат: - прибуток	2350	900 886		1 278 829	377 943	142,0

Проаналізуємо вплив прогнозних показників на покращення інвестиційної привабливості підприємства через основні показники рентабельності та ділової активності.

Показники рентабельності підприємства за звітний 2020 рік та прогнозний 2021 рік визначені виходячи із порядку розрахунку наведеного в табл. 2.14:

1) Рентабельність активів (Ра):

$$Ra_{2020 \text{ р.}} = 900\,886 / ((26\,881\,945 + 28\,150\,817) / 2) \cdot 100 = 3,3 \%$$

$$Ra_{2021 \text{ р.}} = 1\,278\,829 / ((28\,150\,817 + 28\,962\,896) / 2) \cdot 100 = 4,5 \%$$

2) Рентабельність діяльності (Рд):

$$Рд\ 2020\ p. = 900\ 886 / 11\ 459\ 048 \cdot 100 = 7,9\ \%$$

$$Рд\ 2021\ p. = 1\ 278\ 829 / 12\ 459\ 048 \cdot 100 = 10,3\ \%$$

3) Рентабельність продукції (Рп):

$$Рп\ 2020\ p. = (1\ 956\ 507 + (1\ 511\ 491 - 887\ 580)) / (7\ 127\ 961 + 1\ 212\ 505 + 538\ 164) \cdot 100 = 29,1\ \%$$

$$Рп\ 2021\ p. = (2\ 334\ 450 + (1\ 511\ 491 - 887\ 580)) / (7\ 750\ 018 + 1\ 212\ 505 + 538\ 164) \cdot 100 = 31,1\ \%$$

Показники оцінки ділової активності підприємства за звітний 2020 рік та прогнозний 2021 рік визначені виходячи із порядку розрахунку наведеного в табл. 2.16:

1) Коефіцієнт оборотності основних фондів – фондівіддача (Кооф), де позитивною тенденцією є збільшення показника:

$$Кооф\ 2020\ p. = (11\ 459\ 048 / ((12\ 277\ 372 + 12\ 782\ 649) / 2)) = 0,915$$

$$Кооф\ 2021\ p. = (12\ 459\ 048 / ((12\ 782\ 649 + 13\ 594\ 728) / 2)) = 0,945$$

2) Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів (Комз), де позитивною тенденцією є збільшення показника:

$$Комз\ 2020\ p. = (7\ 127\ 961 / ((13\ 960\ 255 + 13\ 649\ 208) / 2)) = 0,516$$

$$Комз\ 2021\ p. = (7\ 750\ 018 / ((13\ 960\ 255 + 13\ 649\ 208) / 2)) = 0,561$$

3) Коефіцієнт оборотності активів (Коа), де позитивною тенденцією є збільшення показника:

$$Коа\ 2020\ p. = (11\ 459\ 048 / ((26\ 881\ 945 + 28\ 150\ 817) / 2)) = 0,416$$

$$Коа\ 2021\ p. = (12\ 459\ 048 / ((28\ 150\ 817 + 28\ 988\ 069) / 2)) = 0,436$$

4) Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) та тривалість погашення дебіторської заборгованості (Тпдз), де позитивною тенденцією є збільшення показника Кодз та зменшення показника Тпдз:

$$Кодз\ 2020\ p. = (11\ 459\ 048 / [((1\ 067\ 667 + 1\ 685\ 106) + (669\ 172 + 653\ 580) + (170\ 958 + 130\ 801) + (219 + 516) + (133\ 826 + 383\ 683)) / 2]) = 4,681$$

$$Тпдз\ 2020\ p. = 360 / 4,681 = 77\ \text{днів}$$

$$Кодз\ 2021\ p. = (12\ 459\ 048 / [((1\ 067\ 667 + 1\ 685\ 106) + (669\ 172 + 653\ 580) + (170\ 958 + 130\ 801) + (219 + 516) + (133\ 826 + 383\ 683)) / 2]) = 5,090$$

Тпдз 2021 р. = $360 / 5,090 = 71$ день

5) Тривалість погашення кредиторської заборгованості (Кодкз), де позитивною тенденцією є зменшення показника:

Токз 2020 р. = $360 \cdot [(((103 + 103) + (1\,040\,034 + 721\,671) + (32\,883 + 80\,042) + (41\,376 + 41\,635) + (104\,696 + 129\,720) + (2\,281\,754 + 2\,769\,949) + (32\,314 + 26\,511))) / 2] / 7\,127\,961 = 184$ дні

Токз 2021 р. = $360 \cdot [(((103 + 103) + (1\,040\,034 + 721\,671) + (32\,883 + 80\,042) + (41\,376 + 41\,635) + (104\,696 + 129\,720) + (2\,281\,754 + 2\,769\,949) + (32\,314 + 26\,511))) / 2] / 7\,997\,961 = 170$ днів

Отже показники рентабельності підприємства у прогностному 2021 році порівняно із звітним 2020 рік збільшаться, а саме: рентабельність активів (Ра) з 3,3 % до 4,5 %; рентабельність діяльності (Рд) з 7,9 % до 10,3 %; рентабельність продукції (Рп) з 29,1 % до 31,1 %.

Показники оцінки ділової активності підприємства у прогностному 2021 році порівняно із звітним 2020 рік також покращаться, а саме: збільшиться коефіцієнт оборотності основних фондів (фондовіддача, Кооф) з 0,915 до 0,945, коефіцієнт оборотності матеріальних запасів (Комз) з 0,516 до 0,561, коефіцієнт оборотності активів (Коа) з 0,416 до 0,436, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) з 4,681 до 5,090, а також зменшиться тривалість погашення дебіторської заборгованості (Тпдз) з 77 днів до 71 дня, тривалість погашення кредиторської заборгованості (Кодкз) з 184 днів до 170 днів.

Така тенденція до покращення показників рентабельності та ділової активності підприємства вказують на ефективність запропонованих заходів та позитивно впливають на покращення інвестиційної привабливості підприємства.

ВИСНОВКИ

Дипломна робота (проект) на тему «Аналіз інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання» включає результати дослідження теоретичних аспектів теми та практичного їх застосування.

Проведено теоретичне дослідження розуміння поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Інвестиційна привабливість підприємства – це рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників.

Досліджено та узагальнено існуючі наукові підходи щодо методу оцінювання інвестиційної привабливості підприємства у розрізі традиційних і комплексних підходів та авторів, що їх представляють.

Оптимізовано методику оцінки інвестиційної привабливості, орієнтованої для зовнішніх користувачів, шляхом поєднання окремих підходів до методів оцінки інвестиційної привабливості підприємства, яка передбачає два етапи:

- 1) аналіз основних показників оцінки інвестиційної привабливості на підставі фінансової звітності;
- 2) аналіз інших факторів впливу на формування інвестиційної привабливості.

Практичне застосування методу проведено на базі даних діяльності АТ «МОТОР СІЧ» за 2018-2020 роки, що дозволило здійснити оцінку сучасного стану інвестиційної привабливості машинобудівельного підприємства.

На першому етапі аналізу інвестиційної привабливості підприємства проведено горизонтальний аналіз фінансової звітності та аналіз основних показників інвестиційної привабливості на підставі фінансової звітності:

1. Горизонтальний аналіз балансу показав, що за 2019 рік та 2020 рік значно змінювалася загальна картина основних показників балансу. Так за 2020 рік порівняно з 2019 роком валюта балансу – збільшилася на +4,7 %, необоротні активи – зменшилися на -3,8 %, поточні зобов'язання – зменшилися на -2,1 %,

довгострокові зобов'язання – зросли на +32,0 %, власний капітал – зріс на +4,8 %. Аналіз динаміки показників показав нарощування капіталу у 2020 р. за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку.

2. Горизонтальний аналіз фінансових результатів вказує, що у 2019 році мала місце тенденція зменшення чистих доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що призвело до отримання збитків у сумі -702 649 тис. грн. А у 2020 році навпаки – збільшення таких доходів, що призвело до отримання чистого прибутку у розмірі 900 886 тис. грн., який є більшим ніж у 2018 році, де чистий прибуток складав 747 353 тис. грн.

3. Коефіцієнти ліквідності є вищими за нормативні значення, що вказує на платоспроможність.

4. Підприємство відносилось до четвертого типу фінансової стійкості – кризовий фінансовий стан, а також коефіцієнт фінансової залежності перевищував нормативне значення, що вказує на неплатоспроможність підприємства. З іншого боку, коефіцієнти фінансової незалежності, фінансової стійкості та фінансового ризику свідчать, що підприємство фінансово стійке та незалежне від кредитів і займів, здатне фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі, має гарні перспективи розвитку, низький ризик банкрутства.

5. Показники рентабельності за 2018 рік та 2020 рік вказують на прибутковість діяльності підприємства, а за 2019 році – збитковість.

6. Показники оцінки ділової активності вказують на зниження ділової активності у 2019 році та її підвищення у 2020 році.

Таким чином аналіз інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» на підставі даних фінансової звітності за 2018-2020 роки показав, що у 2019 році спостерігалось погіршення показників оцінки інвестиційної привабливості. За результатами роботи за 2020 рік навпаки є позитивна динаміка. Даний аналіз надав уявлення про наявний фінансовий стан підприємства.

Такі результати аналізу свідчить про зростання у 2020 році інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ» та можна вважати достатньо високою

інвестиційну привабливість підприємства, хоча його фінансовий стан свідчить про відсутність фінансової стійкості та хитку платоспроможність.

На другому етапі, проведено аналіз інших вагомих факторів впливу на формування інвестиційної привабливості.

Також проведено SWOT-аналіз щодо сильних та слабких сторін, можливостей та загроз підприємства, який допоможе інвестору правильно оцінити можливості розвитку підприємством в майбутньому.

Отже, галузь машинобудування, до якої відносить АТ «МОТОР СІЧ», за рівнем інвестиційною привабливістю є галуззю з достатньо високою інвестиційною привабливістю. За результатами проведеного аналізу інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ», як об'єкту інвестування, встановлено, що підприємство перебуває у складному становищі. Але його можна вважати як підприємство з достатньо високою інвестиційною привабливістю, оскільки потенціал до ефективного розвитку підприємства великий.

Наведено низку заходів, на рівні підприємства, впровадження яких надасть змогу збільшити обсяги доходів, покращити фінансовий стан та основні показники інвестиційної привабливості АТ «МОТОР СІЧ».

Заходи, на рівні держави, передбачають тимчасове надання, як суб'єкту літакобудування, державної підтримки шляхом звільнення від сплати де-яких податків, а вивільнені кошти з податку на прибуток – використовувати на розвиток підприємства, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості.

Одним із важливих напрямків покращення інвестиційної привабливості є переоснащення матеріально-технічної бази (оновлення основних фондів). Тенденція до покращення показників рентабельності та ділової активності вказують на ефективність запропонованих заходів та позитивно впливають на покращення інвестиційної привабливості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Семенчук Л. І., Мороз С. О. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання. / Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2016. № 11. С. 898-901 URL : <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/186.pdf> (дата звернення 03.05.2021).
2. Черниш С. С. Огляд методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Інноваційна економіка. 2013. № 5. С. 87-92. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_5_25 (дата звернення 03.05.2021).
3. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : офіц. видання : затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23 лют. 1998 р. № 22. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення 03.05.2021).
4. Крамаренко К. М. Інвестиційна привабливість підприємства та методичні підходи до її визначення. Причорноморські економічні студії. 2016. № 10. С. 101-104. URL : <http://bses.in.ua/journals/2016/10-2016/22.pdf> (дата звернення 03.05.2021).
5. Ферлій В. В. Сутність поняття «Інвестиційна привабливість підприємства» та його види. Ефективна економіка. 2010. № 7. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=262> (дата звернення 03.05.2021).
6. Короткова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання. Ефективна економіка. 2013. № 6. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2132> (дата звернення 03.05.2021).
7. Менеджмент інвестиційної діяльності (2003). 1.6. Методичні основи проведення аналізу інвестиційної привабливості підприємства. URL : <https://library.if.ua/book/71/5189.html> (дата звернення 03.05.2021).
8. Щербіна А. О., Іонін Є.Є. Аналіз інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємства. Вісник СХТ ДонНУ. 2018. № 10, том 1. С. 188-192. URL : <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/5636> (дата звернення 03.05.2021).

9. Пилипенко О. І. Методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства: Макро- і Мікроекономічний аспекти. Вісник ЖДТУ. 2009. № 4(50). С. 120-127. URL : <http://ven.ztu.edu.ua/issue/view/5404> (дата звернення 05.05.2021).

10. Скриньковський Р. М. Аналіз підходів щодо оцінювання інвестиційної привабливості промислових підприємств. Національний університет “Львівська політехніка”. 2006. С. 74-79. URL : http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/35962/1/14_74-79.pdf (дата звернення 05.05.2021).

11. Фарат О. В. Інвестиційна привабливість галузей національного господарства України: сучасний стан та перспективи розвитку. Інноваційна економіка. 2013. № 5. С. 34-40. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_5_10 (дата звернення 05.05.2021).

12. Малій О. Г. Фінансовий аналіз. Курс лекцій. Харків: ХНТУСГ. 2018. С. 163. URL : <http://internal.khntusg.com.ua/fulltext/PAZK/UCHEBNIKI/38154.pdf> (дата звернення 05.05.2021).

13. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства. Навчальні матеріали онлайн. URL : https://pidru4niki.com/87203/finansii/analiz_investitsiynoyi_privablivosti_pidpriyemstva (дата звернення 06.05.2021).

14. Калантай А. Оцінка стану інвестиційної привабливості підприємства на основі фінансової звітності. Економічний аналіз. 2012. Т. 10(4). С. 126-130. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2012_10\(4\)__30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2012_10(4)__30) (дата звернення 06.05.2021).

15. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2015. С. 156. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Otenko_Iryna/Finansovyi_analiz.pdf (дата звернення 06.05.2021).

16. Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств. URL : https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/261648/mod_resource/content/0/tema_7/Tema_7.pdf (дата звернення 06.05.2021).

17. Показники ліквідності та платоспроможності. Навчальні матеріали онлайн. URL :

https://pidru4niki.com/1931071057683/statistika/pokazniki_likvidnosti_platospromozhnosti (дата звернення 06.05.2021).

18. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Економіка і управління. 2018. Т. 29 (68). № 3, С. 173-180. URL :

http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf (дата звернення 06.05.2021)

19. Аналіз ділової активності. URL :

<https://rentagroup.com.ua/index.php?lang=ua&id=service0873> (дата звернення 06.05.2021).

20. Офіційний сайт АТ «МОТОР СІЧ». URL :

http://www.motorsich.com/ukr/investors/othetnost/reg_inform/ ;

<http://www.motorsich.com/ukr/> (дата звернення 07.05.2021).

21. Статут Публічного акціонерного товариства «МОТОР СІЧ» (22 редакція, 2017 року), зареєстрований Розпорядженням Запорізькою міською Радою народних депутатів 25.05.94р. № 708р, затверджений Головою Фонду державного майна України 19.05.94р. та Загальними зборами АТ «МОТОР СІЧ» протоколом № 24 від 30.03.2017р. 2017. С. 44. URL :

<http://www.motorsich.com/files/789-STATUT-30-03-2017%20zi%20zminami%20SPO%20Zotov.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

22. Річна інформація емітента цінних паперів (річний звіт) АТ «МОТОР СІЧ» за 2017 рік, 27.04.2018. С. 157. URL : <http://www.motorsich.com/files/998-2017%20rik.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

23. Річна інформація емітента цінних паперів (річний звіт) за 2018 рік, 29.04.2021. С. 235. URL : <http://www.motorsich.com/files/1257-2018.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

24. Річна інформація емітента цінних паперів за 2019 рік, 29.04.2021. С. 243. URL : <http://www.motorsich.com/files/1258-2019.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

25. Річна інформація емітента цінних паперів за 2020 рік, 30.04.2021. С. 221. URL : <http://www.motorsich.com/files/1271-2020.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

26. Рішення Антимонопольного комітету України «Про результати розгляду справи про державну допомогу». 19 груд. 2019 р. № 837-р. Київ. С. 24. URL : <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5df/e23/233/5dfe2323350b3371134134.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

27. Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2018 р. Форма № 1-к. С. 154-157. URL : <http://www.motorsich.com/files/1257-2018.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

28. Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2019 р. Форма № 1-к. С. 163-166. URL : <http://www.motorsich.com/files/1258-2019.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

29. Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2020 р. Форма № 1-к. С. 161-164. URL : <http://www.motorsich.com/files/1271-2020.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

30. Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2018 рік Форма № 2-к. С. 158-159. URL : <http://www.motorsich.com/files/1257-2018.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

31. Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2019 рік Форма № 2-к. С. 167-168. URL : <http://www.motorsich.com/files/1258-2019.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

32. Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2020 рік Форма № 2-к. С. 165-166. URL : <http://www.motorsich.com/files/1271-2020.pdf> (дата звернення 07.05.2021).

33. Економічний аналіз. Загальна оцінка балансу підприємства. Навчальні матеріали онлайн. URL : https://pidruchniki.com/15100827/ekonomika/zagalna_otsinka_balansu_pidpriyemstva (дата звернення 11.05.2021).

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" : офіц. видання : затверджено наказом

Міністерства фінансів України 08 жовт. 1999 р. N 237. Київ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення 11.05.2021)

35. Приклад результату розрахунку. Горизонтальний аналіз звітності. URL : <https://www.finalon.com/pryklad-rezultatu-rozrakhunku> (дата звернення 11.05.2021).

36. Економічний аналіз. Частина III. Фінансовий аналіз. 7. Аналіз фінансового стану підприємства. 7.2. Загальна оцінка балансу підприємства. URL : <https://subject.com.ua/economic/analysis/61.html> (дата звернення 11.05.2021).

37. Власний капітал компанії. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Власний_капітал_компанії (дата звернення 11.05.2021).

38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" (П(С)БО 11) : офіц. видання : затверджено наказом Міністерства фінансів України 31 січ. 2000 р. № 20. Київ. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00?find=1&text=поточні#wl_1 (дата звернення 11.05.2021).

39. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства (2017р.). 2.6. Аналіз ліквідності і платоспроможності. URL : <https://library.if.ua/book/89/6246.html> (дата звернення 11.05.2021).

40. Аналіз ліквідності балансу. URL : https://pidru4niki.com/88235/menedzhment/analiz_likvidnosti_balansu (дата звернення 12.05.2021).

41. Довідковий матеріал на тему «Фінансовий аналіз діяльності підприємства». Сумський державний університет. Суми. С. 31. URL : https://fin.biem.sumdu.edu.ua/images/My_files/Diplom/FA_atest.pdf (дата звернення 12.05.2021).

42. Тема 7. Аналіз платоспроможності та ліквідності. Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка. 2016. 05 березня. URL : <https://studfile.net/preview/5725420/page:12/> (дата звернення 12.05.2021).

43. Трач О., Шведа Н. Фінансова стійкість як основа успішного підприємства. Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції

«Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій». Тернопіль. 2018. С. 336-337. URL :

http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25466/2/MNTK_2018_2018_Trach_O-Financial_stability_as_a_336-337.pdf (дата звернення 12.05.2021).

44. Тема № 3. Аналіз фінансової стійкості. 1.5. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості та визначення типу фінансової стійкості. С. 16. URL : http://d-learn.pu.if.ua/data/users/7582/ФА_ТЕМА_3.PDF (дата звернення 12.05.2021).

45. Показники фінансової стійкості і стабільності підприємства та їх оцінка. Навчальні матеріали онлайн / URL : https://pidru4niki.com/74714/ekonomika/pokazniki_finansovoyi_stiykosti_stabilnosti_pidpriyemstva_otsinka (дата звернення 12.05.2021).

46. 8.3. Методика аналізу абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства. 1. Коефіцієнт автономії. 2. Коефіцієнт залежності. 3. Коефіцієнт фінансового ризику. Львовський інститут економіки и туризма. 2016. 25 лютого. URL : <https://studfile.net/preview/5563398/page:5/>
URL : <https://studfile.net/preview/5563398/page:6/> (дата звернення 12.05.2021).

47. Коефіцієнт фінансової стійкості. URL : <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/349-koefitsient-finansovoji-stijkosti> (дата звернення 12.05.2021).

48. Економіка та організація виробництва. Тема 14. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства. Навчальний посібник. Вінницький Національний Технічний Університет. URL : https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/35prychepa_ekonomika_ta_organizaciya_vyrobnictva/15.html (дата звернення 17.05.2021).

49. Показники рентабельності та методика їх розрахунку. Навчальні матеріали онлайн. URL : https://pidru4niki.com/86664/finansi/pokazniki_rentabelnosti_metodika_rozrahunku (дата звернення 17.05.2021).

50. 3. 2. Оцінка ділової активності та рентабельності. Оцінка рентабельності. Білоцерківський національний аграрний університет. 2015. 30 травня. URL : <https://studfile.net/preview/4267315/page:10/> URL : <https://studfile.net/preview/4267315/page:11/> (дата звернення 17.05.2021).

51. Відносні показники ділової активності. URL : <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/103-vidnosni-pokaznyky-dilovoi-aktyvnosti> (дата звернення 17.05.2021).

52. Організація виробництва вертольотних лопатів із композитних матеріалів на АТ "Мотор Січ". Інвестиційний портал Запорізької області. 2017. 05 квітня. URL : <https://investment.zoda.gov.ua/uk/catalog/organizaciya-virobnictva-lorastey-vertolyotiv-na-motor-sich> (дата звернення 18.05.2021).

53. На АО «МОТОР СІЧ» відкрито новий цех з виробництва композитних елементів для гелікоптерів. Інформаційне агентство Оборонно-промисловий кур'єр. 2019. 07 лютого. URL : <http://opk.com.ua/на-ао-мотор-січ-відкрито-новий-цех-з/> (дата звернення 18.05.2021).

54. Воронко О. С. Особливості SWOT-аналізу в управлінні підприємством. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування» 11-12 травня 2017 р. ТНТУ ім. І. Пулюя, м. Тернопіль. 2017. С. 57-58 URL : http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20950/2/DSESES_2017_Voronko_O_S-Osoblyvosti_SWOT_analizu_57-58.pdf (дата звернення 20.05.2021).

55. Красноступ В. М. Готовність машинобудівних підприємств до організаційних змін. Бізнес та інтелектуальний капітал Інтелект ХНІ. 2018. № 6. С. 152-156. URL : http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_6/30.pdf (дата звернення 20.05.2021).

56. Іванова А. Г. Аналіз сучасного стану підприємств машинобудування Запорізької області. DOI 10.30838/P.ES.2224.231018.53.246. Запорізький національний університет. Економічний простір. 2018. №138. С. 53-64. URL :

<http://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/165898/165233> (дата звернення 20.05.2021).

57. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Київ. 2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення 20.05.2021).

58. Закон України «Про розвиток літакобудівної промисловості». Київ. 2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2660-14#Text> (дата звернення 20.05.2021).

59. Перелік суб'єктів літакобудування, щодо яких запроваджуються тимчасові заходи державної підтримки : офіц. видання : затверджено Постановою КМУ 9 черв. 2010 р. № 405. Київ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-2010-п#Text> (дата звернення 20.05.2021).

60. Порядок здійснення контролю за використанням вивільнених коштів підприємств - суб'єктів літакобудування, на які поширюється дія норм статті 2 Закону України «Про розвиток літакобудівної промисловості» та які здійснюють розробку та/або виготовлення з кінцевим складанням літальних апаратів і двигунів до них : офіц. видання : затверджено Постановою КМУ 7 черв. 2017 р. № 476. Київ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2017-п#Text> (дата звернення 20.05.2021).

61. Порядок ввезення на митну територію України товарів суб'єктами літакобудування із звільненням від сплати ввізного мита та податку на додану вартість : офіц. видання : затверджено Постановою КМУ 9 серп. 2017 р. № 635. Київ. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170635.html (дата звернення 20.05.2021).

62. Податковий кодекс України. Київ. 2010. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 20.05.2021).

63. Митний кодекс України. Київ. 2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 20.05.2021).

64. Протокол загальних зборів Публічного акціонерного товариства «МОТОР СІЧ». 30 березня. 2017. № 24 С. 28. URL :

<http://www.motorsich.com/files/1015-Protokol%202017%20ukr.pdf> (дата звернення 20.05.2021).

65. Мотор Сич: на «отлично» не только авиадвигатели, но и станки! Міжнародний інформаційно-технічний журнал «Обладнання інструмент». 2015. URL : <https://www.informdom.com/metallООbrabotka/2015/4/motor-sich-na-otlichno-ne-tolko-aviadvigateli-no-i-stanki.html> (дата звернення 22.05.2021).

66. Мехеда Н. Г., Дубенська В. П. Показники використання основних фондів Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. URL : http://www.rusnauka.com/44_NIEK_2015/Economics/10_203729.doc.htm (дата звернення 22.05.2021).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Зведені дані Консолідованого балансу (Звіту про фінансовий стан) АТ «МОТОР СІЧ» Форми № 1-к
[27; 28; 29]

тис. грн							
А К Т И В	Код рядка	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
		01.01.2018	31.12.2018	01.01.2019	31.12.2019	01.01.2020	31.12.2020
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	1000	3 695	2 520	2 520	10 625	10 625	5 059
первісна вартість	1001	8 688	9 471	9 471	19 658	19 658	18 904
накопичена амортизація	1002	4 993	6 951	6 951	9 033	9 033	13 845
Незавершені капітальні інвестиції	1005	964 874	923 902	923 902	1 024 183	1 024 183	1 142 440
Основні засоби:	1010	5 929 509	6 553 584	6 553 584	6 826 960	6 826 960	6 460 757
первісна вартість	1011	10 018 586	11 055 187	11 055 187	12 277 372	12 277 372	12 782 649
знос	1012	4 089 077	4 501 603	4 501 603	5 450 412	5 450 412	6 321 892
Інвестиційна нерухомість	1015	26 744	49 003	49 003	27 908	27 908	25 958
первісна вартість	1016	36 671	60 141	60 141	39 922	39 922	40 100
знос	1017	9 927	11 138	11 138	12 014	12 014	14 142
Довгострокові фінансові інвестиції:							
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	31 272	22 038	22 038	24 429	24 429	21 604
інші фінансові інвестиції	1035	1 541	8 616	8 616	1 535	1 535	16 326
Відстрочені податкові активи	1045	40 634	16 007	16 007	37 906	37 906	26 846
Інші необоротні активи	1090	413 491	299 797	299 797	75 986	75 986	26 323
Усього за розділом I	1095	7 411 760	7 875 467	7 875 467	8 029 532	8 029 532	7 725 313
II. Оборотні активи							
Запаси	1100	11 937 249	13 381 046	13 381 046	13 960 255	13 960 255	13 649 208
Виробничі запаси	1101	4 088 985	4 607 626	4 607 626	4 739 438	4 739 438	4 790 676
Незавершене виробництво	1102	7 456 844	8 523 929	8 523 929	8 616 922	8 616 922	8 438 410
Готова продукція	1103	371 779	230 543	230 543	593 217	593 217	409 256
Товари	1104	19 641	18 948	18 948	10 678	10 678	10 866

Продовження таблиці А.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточні біологічні активи	1110	87	106	106	13	13	6
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 074 753	1 319 210	1 319 210	1 067 667	1 067 667	1 685 106
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
за виданими авансами	1130	599 287	993 013	993 013	669 172	669 172	653 580
з бюджетом	1135	270 757	271 532	271 532	170 958	170 958	130 801
у тому числі з податку на прибуток	1136	24	119	119	5 345	5 345	30 927
з нарахованих доходів	1140	490	310	310	219	219	516
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	232 925	239 295	239 295	133 826	133 826	383 683
Поточні фінансові інвестиції	1160	9 313	9 789	9 789	10 574	10 574	16 828
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 714 364	1 446 568	1 446 568	747 190	747 190	1 623 155
Готівка	1166	1 591	4 222	4 222	1 680	1 680	2 079
Рахунки в банках	1167	2 710 700	1 441 662	1 441 662	744 932	744 932	1 620 371
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	5	5	2
Інші оборотні активи	1190	1 716 076	2 115 755	2 115 755	2 087 911	2 087 911	2 282 400
Усього за розділом II	1195	20 555 301	19 776 624	19 776 624	18 847 790	18 847 790	20 425 285
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	338	288	288	4 623	4 623	219
БАЛАНС	1300	27 967 399	27 652 379	27 652 379	26 881 945	26 881 945	28 150 817

П А С И В	Код рядка	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
		01.01.2018	31.12.2018	01.01.2019	31.12.2019	01.01.2020	31.12.2020
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	280 529	280 529	280 529	280 529	280 529	280 529
Капітал у дооцінках	1405	121 682	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	1 771 265	1 606 576	1 606 576	1 606 581	1 606 581	1 623 967
Емісійний дохід	1411	419 651	420 390	420 390	420 390	420 390	420 390
Накопичені курсові різниці	1412	21 166	139	139	-164	-164	-164
Резервний капітал	1415	71 315	71 315	71 315	71 315	71 315	71 315
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	1420	17 177 560	18 044 435	18 044 435	17 341 630	17 341 630	18 242 573
Вилучений капітал	1430	-625	-1 387	-1 387	-1 387	-1 387	-1 387
Неконтрольована частка	1490	2 765	297	297	305	305	254
Усього за розділом I	1495	19 424 491	20 001 765	20 001 765	19 298 973	19 298 973	20 217 251

Продовження таблиці А.1

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Пенсійні зобов'язання	1505	155 681	307 475	307 475	333 136	333 136	343 508
Довгострокові кредити банків	1510	369 971	280 751	280 751	0	0	54 647
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 560 291	1 631 284	1 631 284	1 591 396	1 591 396	2 046 483
Довгострокові забезпечення	1520	144 337	112 597	112 597	94 797	94 797	133 108
Цільове фінансування	1525	1 208 102	1 097 247	1 097 247	977 138	977 138	864 003
Усього за розділом II	1595	3 438 382	3 429 354	3 429 354	2 996 467	2 996 467	3 441 749
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600	803 915	560 539	560 539	641 896	641 896	423 638
Векселі видані	1605	103	9 103	9 103	103	103	103
Поточна кредиторська заборгованість за:							
довгостроковими зобов'язаннями	1610	56 919	84 226	84 226	278 583	278 583	153 724
товари, роботи, послуги	1615	539 976	777 142	777 142	1 040 034	1 040 034	721 671
розрахунками з бюджетом	1620	208 736	243 654	243 654	32 883	32 883	80 042
у тому числі з податку на прибуток	1621	175 449	214 877	214 877	2 812	2 812	69 978
розрахунками зі страхування	1625	40 605	46 934	46 934	41 376	41 376	41 635
розрахунками з оплати праці	1630	113 052	132 887	132 887	104 696	104 696	129 720
за одержаними авансами	1635	3 142 475	2 182 125	2 182 125	2 281 754	2 281 754	2 769 949
за розрахунками з учасниками	1640	98 133	32 336	32 336	32 314	32 314	26 511
Поточні забезпечення	1660	63 235	102 417	102 417	97 650	97 650	99 382
Доходи майбутніх періодів	1665	3 374	3 092	3 092	183	183	0
Інші поточні зобов'язання	1690	34 003	46 805	46 805	35 033	35 033	45 442
Усього за розділом III	1695	5 104 526	4 221 260	4 221 260	4 586 505	4 586 505	4 491 817
БАЛАНС	1900	27 967 399	27 652 379	27 652 379	26 881 945	26 881 945	28 150 817

* враховуючі неспівпадання даних Консолідованих балансів (Звітів про фінансовий стан) Форми № 1-к станом «на початок звітного періоду» та «на кінець звітного періоду» між послідовними звітними періодами 2019 роком та 2020 роком, для дослідження показників на кінець 2019 року (31.12.2019) прийнято показники «на початок звітного періоду» (на 01.01.2020) Консолідованого балансу на 31 грудня 2020 року.

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Зведені дані Консолідованого звіту про фінансові результати
(Звіту про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» Форми № 2-к [30; 31; 32]

тис. грн				
Стаття	Код рядка Форми № 2-к	2018 рік	2019 рік*	2020 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12 831 788	10 074 185	11 459 048
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-8 043 199	-6 973 570	-7 127 961
Валовий:				
- прибуток	2090	4 788 589	3 100 615	4 331 087
- збиток	2095	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	683 185	590 361	887 580
Адміністративні витрати	2130	-1 445 884	-1 318 972	-1 212 505
Витрати на збут	2150	-483 004	-430 379	-538 164
Інші операційні витрати	2180	-2 037 929	-2 597 192	-1 511 491
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
- прибуток	2190	1 504 957	0	1 956 507
- збиток	2195	0	-655 567	0
Дохід від участі в капіталі	2200	17 812	4 221	444
Інші фінансові доходи	2220	33 017	396 814	2 273
Інші доходи	2240	101 067	13 858	78 674
Фінансові витрати	2250	-274 473	-293 159	-737 923
Втрати від участі в капіталі	2255	-2 977	-1 253	0
Інші витрати	2270	-25 031	-37 573	-41 915
Фінансовий результат до оподаткування:				
- прибуток	2290	1 354 372	0	1 258 060
- збиток	2295	0	-572 659	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-607 019	-129 990	-357 174
Чистий фінансовий результат:				
- прибуток	2350	747 353	0	900 886
- збиток	2355	0	-702 649	0

* враховуючі неспівпадання даних Консолідованих звітів про фінансові результати (Звітів про сукупний дохід) Форми № 2-к «за звітний період» та «за аналогічний період попереднього року» між послідовними звітними періодами 2019 року та 2020 року, для проведення аналізу показників за 2019 рік, прийнято до розрахунків дані «за аналогічний період попереднього року» зазначені у звітності за 2020 рік

Додаток В

Таблиця В.1 – Горизонтальний аналіз балансу

А К Т И В	Код рядка Форми № 1-к	2018 рік		2019 рік	2020 рік	Відхилення (+, -)			
		01.01.2018	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	2019 р. до 2018 р.		2020 р. до 2019 р.	
		тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	абсолютне, тис. грн	темп росту, %	абсолютне, тис. грн	темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Необоротні активи									
Нематеріальні активи:	1000	3 695	2 520	10 625	5 059	8 105	421,6	-5 566	47,6
первісна вартість	1001	8 688	9 471	19 658	18 904	10 187	207,6	-754	96,2
накопичена амортизація	1002	4 993	6 951	9 033	13 845	2 082	130,0	4 812	153,3
Незавершені капітальні інвестиції	1005	964 874	923 902	1 024 183	1 142 440	100 281	110,9	118 257	111,5
Основні засоби:	1010	5 929 509	6 553 584	6 826 960	6 460 757	273 376	104,2	-366 203	94,6
первісна вартість	1011	10 018 586	11 055 187	12 277 372	12 782 649	1 222 185	111,1	505 277	104,1
знос	1012	4 089 077	4 501 603	5 450 412	6 321 892	948 809	121,1	871 480	116,0
Інвестиційна нерухомість	1015	26 744	49 003	27 908	25 958	-21 095	57,0	-1 950	93,0
первісна вартість	1016	36 671	60 141	39 922	40 100	-20 219	66,4	178	100,4
знос	1017	9 927	11 138	12 014	14 142	876	107,9	2 128	117,7
Довгострокові фінансові інвестиції:									
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	31 272	22 038	24 429	21 604	2 391	110,8	-2 825	88,4
інші фінансові інвестиції	1035	1 541	8 616	1 535	16 326	-7 081	17,8	14 791	1 063,6
Відстрочені податкові активи	1045	40 634	16 007	37 906	26 846	21 899	236,8	-11 060	70,8
Інші необоротні активи	1090	413 491	299 797	75 986	26 323	-223 811	25,3	-49 663	34,6
Усього за розділом I	1095	7 411 760	7 875 467	8 029 532	7 725 313	154 065	102,0	-304 219	96,2
II. Оборотні активи									
Запаси	1100	11 937 249	13 381 046	13 960 255	13 649 208	579 209	104,3	-311 047	97,8
Виробничі запаси	1101	4 088 985	4 607 626	4 739 438	4 790 676	131 812	102,9	51 238	101,1
Незавершене виробництво	1102	7 456 844	8 523 929	8 616 922	8 438 410	92 993	101,1	-178 512	97,9
Готова продукція	1103	371 779	230 543	593 217	409 256	362 674	257,3	-183 961	69,0
Товари	1104	19 641	18 948	10 678	10 866	-8 270	56,4	188	101,8

Продовження таблиці В.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Поточні біологічні активи	1110	87	106	13	6	-93	12,3	-7	46,2
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 074 753	1 319 210	1 067 667	1 685 106	-251 543	80,9	617 439	157,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками:									
за виданими авансами	1130	599 287	993 013	669 172	653 580	-323 841	67,4	-15 592	97,7
з бюджетом	1135	270 757	271 532	170 958	130 801	-100 574	63,0	-40 157	76,5
у тому числі з податку на прибуток	1136	24	119	5 345	30 927	5 226	4 491,6	25 582	578,6
з нарахованих доходів	1140	490	310	219	516	-91	70,6	297	235,6
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	232 925	239 295	133 826	383 683	-105 469	55,9	249 857	286,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	9 313	9 789	10 574	16 828	785	108,0	6 254	159,1
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 714 364	1 446 568	747 190	1 623 155	-699 378	51,7	875 965	217,2
Готівка	1166	1 591	4 222	1 680	2 079	-2 542	39,8	399	123,8
Рахунки в банках	1167	2 710 700	1 441 662	744 932	1 620 371	-696 730	51,7	875 439	217,5
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	5	2	5		-3	40,0
Інші оборотні активи	1190	1 716 076	2 115 755	2 087 911	2 282 400	-27 844	98,7	194 489	109,3
Усього за розділом II	1195	20 555 301	19 776 624	18 847 790	20 425 285	-928 834	95,3	1 577 495	108,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	338	288	4 623	219	4 335	1 605,2	-4 404	4,7
БАЛАНС	1300	27 967 399	27 652 379	26 881 945	28 150 817	-770 434	97,2	1 268 872	104,7

П А С И В	Код рядка Форми № 1-к	2018 рік		2019 рік	2020 рік	Відхилення (+, -)			
		01.01.2018	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	2019 р. до 2018 р.		2020 р. до 2019 р.	
		тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	абсолютне, тис. грн	тепм росту, %	абсолютне, тис. грн	тепм росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	280 529	280 529	280 529	280 529	0	100,0	0	100,0
Капітал у дооцінках	1405	121 682	0	0	0	0		0	
Додатковий капітал	1410	1 771 265	1 606 576	1 606 581	1 623 967	5	100,0	17 386	101,1
Емісійний дохід	1411	419 651	420 390	420 390	420 390	0	100,0	0	100,0
Накопичені курсові різниці	1412	21 166	139	-164	-164	-303	-118,0	0	100,0
Резервний капітал	1415	71 315	71 315	71 315	71 315	0	100,0	0	100,0

Продовження таблиці В.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	1420	17 177 560	18 044 435	17 341 630	18 242 573	-702 805	96,1	900 943	105,2
Вилучений капітал	1430	-625	-1 387	-1 387	-1 387	0	100,0	0	100,0
Неконтрольована частка	1490	2 765	297	305	254	8	102,7	-51	83,3
Усього за розділом I	1495	19 424 491	20 001 765	19 298 973	20 217 251	-702 792	96,5	918 278	104,8
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Пенсійні зобов'язання	1505	155 681	307 475	333 136	343 508	25 661	108,3	10 372	103,1
Довгострокові кредити банків	1510	369 971	280 751	0	54 647	-280 751	0,0	54 647	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 560 291	1 631 284	1 591 396	2 046 483	-39 888	97,6	455 087	128,6
Довгострокові забезпечення	1520	144 337	112 597	94 797	133 108	-17 800	84,2	38 311	140,4
Цільове фінансування	1525	1 208 102	1 097 247	977 138	864 003	-120 109	89,1	-113 135	88,4
Усього за розділом II	1595	3 438 382	3 429 354	2 996 467	3 441 749	-432 887	87,4	445 282	114,9
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600	803 915	560 539	641 896	423 638	81 357	114,5	-218 258	66,0
Векселі видані	1605	103	9 103	103	103	-9 000	1,1	0	100,0
Поточна кредиторська заборгованість за:									
довгостроковими зобов'язаннями	1610	56 919	84 226	278 583	153 724	194 357	330,8	-124 859	55,2
товари, роботи, послуги	1615	539 976	777 142	1 040 034	721 671	262 892	133,8	-318 363	69,4
розрахунками з бюджетом	1620	208 736	243 654	32 883	80 042	-210 771	13,5	47 159	243,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	175 449	214 877	2 812	69 978	-212 065	1,3	67 166	2 488,5
розрахунками зі страхування	1625	40 605	46 934	41 376	41 635	-5 558	88,2	259	100,6
розрахунками з оплати праці	1630	113 052	132 887	104 696	129 720	-28 191	78,8	25 024	123,9
за одержаними авансами	1635	3 142 475	2 182 125	2 281 754	2 769 949	99 629	104,6	488 195	121,4
за розрахунками з учасниками	1640	98 133	32 336	32 314	26 511	-22	99,9	-5 803	82,0
Поточні забезпечення	1660	63 235	102 417	97 650	99 382	-4 767	95,3	1 732	101,8
Доходи майбутніх періодів	1665	3 374	3 092	183	0	-2 909	5,9	-183	0,0
Інші поточні зобов'язання	1690	34 003	46 805	35 033	45 442	-11 772	74,8	10 409	129,7
Усього за розділом III	1695	5 104 526	4 221 260	4 586 505	4 491 817	365 245	108,7	-94 688	97,9
БАЛАНС	1900	27 967 399	27 652 379	26 881 945	28 150 817	-770 434	97,2	1 268 872	104,7

Додаток Г

Таблиця Г.1 – Групи активів та пасивів балансу

						тис. грн
А К Т И В	Код рядка	2018 рік		2019 рік	2020 рік	Група активів
		01.01.2018	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	
Поточні фінансові інвестиції	1160	9 313	9 789	10 574	16 828	А1 - найбільш ліквідні активи
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 714 364	1 446 568	747 190	1 623 155	
Разом А1:		2 723 677	1 456 357	757 764	1 639 983	
Готова продукція	1103	371 779	230 543	593 217	409 256	А2 - швидко реалізовані активи
Товари	1104	19 641	18 948	10 678	10 866	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 074 753	1 319 210	1 067 667	1 685 106	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	599 287	993 013	669 172	653 580	
з бюджетом	1135	270 757	271 532	170 958	130 801	
з нарахованих доходів	1140	490	310	219	516	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	232 925	239 295	133 826	383 683	
Разом А2:		4 569 632	3 072 851	2 645 737	3 273 808	А3 - повільно реалізовані активи
Виробничі запаси	1101	4 088 985	4 607 626	4 739 438	4 790 676	
Незавершене виробництво	1102	7 456 844	8 523 929	8 616 922	8 438 410	
Поточні біологічні активи	1110	87	106	13	6	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	31 272	22 038	24 429	21 604	
інші фінансові інвестиції	1035	1 541	8 616	1 535	16 326	
Інші оборотні активи	1190	1 716 076	2 115 755	2 087 911	2 282 400	
Разом А3:		13 294 805	15 278 070	15 470 248	15 549 422	А4 - важко реалізовані активи
Нематеріальні активи:	1000	3 695	2 520	10 625	5 059	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	964 874	923 902	1 024 183	1 142 440	
Основні засоби	1010	5 929 509	6 553 584	6 826 960	6 460 757	
Інвестиційна нерухомість	1015	26 744	49 003	27 908	25 958	
Відстрочені податкові активи	1045	40 634	16 007	37 906	26 846	
Інші необоротні активи	1090	413 491	299 797	75 986	26 323	
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	5	2	
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	338	288	4 623	219	
Разом А4:		7 379 285	7 845 101	8 008 196	7 687 604	
БАЛАНС		27 967 399	27 652 379	26 881 945	28 150 817	

Продовження таблиці Г.1

П А С И В	Код рядка	2018 рік		2019 рік	2020 рік	Група пасивів
		01.01.2018	31.12.2018	31.12.2019	01.01.2018	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	56 919	84 226	278 583	153 724	П1 - найбільш термінові зобов'язання
розрахунками з бюджетом	1620	208 736	243 654	32 883	80 042	
розрахунками зі страхування	1625	40 605	46 934	41 376	41 635	
розрахунками з оплати праці	1630	113 052	132 887	104 696	129 720	
Разом П1:		419 312	507 701	457 538	405 121	
Векселі видані	1605	103	9 103	103	103	П2 - короткострокові пасиви
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	539 976	777 142	1 040 034	721 671	
за одержаними авансами	1635	3 142 475	2 182 125	2 281 754	2 769 949	
за розрахунками з учасниками	1640	98 133	32 336	32 314	26 511	
Інші поточні зобов'язання	1690	34 003	46 805	35 033	45 442	
Разом П2:		3 814 690	3 047 511	3 389 238	3 563 676	
Короткострокові кредити банків	1600	803 915	560 539	641 896	423 638	П3 - довгострокові пасиви
Поточні забезпечення	1660	63 235	102 417	97 650	99 382	
Доходи майбутніх періодів	1665	3 374	3 092	183	0	
Разом П3:		870 524	666 048	739 729	523 020	
Усього за розділом I. Власний капітал	1495	19 424 491	20 001 765	19 298 973	20 217 251	П4 - постійні масиви
Усього за розділом II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	3 438 382	3 429 354	2 996 467	3 441 749	
Разом П4:		22 862 873	23 431 119	22 295 440	23 659 000	
БАЛАНС		27 967 399	27 652 379	26 881 945	28 150 817	

Додаток Д – Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2018 р. Форма № 1-к;

Додаток Е – Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2019 р. Форма № 1-к;

Додаток Ж – Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
АТ «МОТОР СІЧ» на 31 грудня 2020 р. Форма № 1-к;

Додаток И – Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2018 рік Форма № 2-к;

Додаток К – Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2019 рік Форма № 2-к;

Додаток Л – Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) АТ «МОТОР СІЧ» за 2020 рік Форма № 2-к;

